

Univerzitet „Mediteran“ Podgorica

B I L T E N

BROJ : 01

Podgorica, septembar 2006. god.

B I L T E N

Univerzitet „Mediteran“ Podgorica

www.unimediteran.net

<p><i>Univerzitet „Mediteran“ Podgorica Vaka Đurovića b.b.</i></p>	<p><i>Broj: 01 Godina: 2006. Podgorica, 30. 09. 2006.</i></p>	<p><i>Broj primjeraka: 50</i></p> <p>Septembar 2006</p>
--	---	--

REFERAT

- **Za izbor u akademsko zvanje za predmete :**
- Menadžment
- Strateški menadžment
- Menadžment turističkih destinacija

na Fakultetu za turizam, hotelijerstvo i trgovinu – Bar

PRIJAVA

SANJA VLAHOVIĆ

Fakultet za turizam, hotelijerstvo i trgovinu, Bar

Prijavljujem se na vaš konkurs objavljen u dnevnom listi „Republika“ od 12. 07. 2006. za izbor u akademsko zvanje za grupu predmeta:

- Menadžment
- Strateški menadžment
- Menadžment turističkih destinacija

Uz prijavu prilažem:

1. Biografiju
2. Klasifikacionu bibliografiju
3. prilog: kopija dokumenata u skladu sa mjerilima za izbor

CURRICULUM VITAE

Ime i prezime **Sanja Vlahović**
Zanimanje Doktor nauka o menadžmentu

Datum rođenja 06/09/1973
Adresa Obala Iva Novakovića bb, Sutomore 85355
Telefon +381 (85) 373501, +381 (67) 300500
E-mail sanjavlahovic@cg.yu

Profesionalna angažovanja: ➤ Fakultet za turizam, hotelijerstvo i trgovinu – Bar, angažovanje na predmetima: menadžment, strateški menadžment, menadžment turističkih destina-

Obrazovanje:

- cija u svojstvu asistenta Univerzitet Crne Gore, Fakultet za turizam i hotelijerstvo – Kotor, angažovanje na predmetima: menadžment, organizacija hotelsko-turističkih preduzeća, menadžment turističkih destinacija
- Osnovnu i srednju školu završila u Baru, srednju muzičku školu u Podgorici
- 1996. Diplomirala na fakultetu za menadžment, „Braća Karić“, Beograd, sa prosječnom ocjenom 8,50 i ocjenom diplomskog rada 10.
- 2001. Magistrirala na fakultetu za menadžment „Braća Karić“ u Beogradu, sa prosječnom ocjenom 10 i ocjenom magistrarskog rada 10
- 2006. Odbranila doktorsku disertaciju na temu: „Liderstvo kao determinanta uspjehnosti savremenih organizacija“
- 1991 - English Language, Richmond College, London
- 1992 - Proficiency in English Language, Cambridge
- 1994 - Elements and Functions of Management, Toronto, Canada
- 2001 - Human Resource Management in Tourism, International Management Center, Krems, Austria
- 2002 - International Economy, Euro – Service Institute – Bremen and University of Applied Sciences – Bremen
- 2003 - Universita di Bologna, Strateški razvoj jadranske regije
- 1998 - Diplomatska akademija Crne Gore, Kotor
- 2004 - Diplomatska akademija “Gavro Vuković”, Podgorica
- “Liderstvo u organizacijama za 21. vijek – ima li liderstva u crnogorskim organizacijama”, Poslovni magazin Direktor, 3-4/2002, Beograd

- “Trends in Tourism and Economic Development” – Internacionalni zbornik radova za međunarodno savjetovanje u turizmu, Opatija 2003
- “Montenegrin Coast Integration In UNI-ADRION - Expectations and Possibilities”, Adriatic-Ionian multi-city of hospitality and mobility, Università di Bologna and Italian Ministry of Foreign Affairs, 2004
- National Tourism Strategy and Master Plan for Tourism Development in Montenegro, Gospodarka regionalna i turistička, Kielce, Polska 1/2004
- “The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development” Internacionalni časopis za turizam “Regionalna turistička privreda”, Oktobar 2005, Kielce, Poljska
- NEW TRENDS IN TOURISM DESTINATION MANAGEMENT, Tourism and hospitality management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatija, Croatia, 2006.
- ZNAČAJ TURIZMA ZA ODRŽIVI RAZVOJ CRNE GORE, Putovanja, april, 2006
- MONTENEGRO-La porta per la bellezza naturale, International Working Party Abitare da Turisti-Living as Tourists, Università di Bologna, Ravenna, 2006

Znanje stranih jezika   Engleski (Proficiency, Cambridge University, 1991),
 Italijanski, Institut za strane jezike, Beograd
 Francuski, Jezička gimnazija

Informatička znanja   Word for Windows, Excel, Power Point, Acrobat Reader, Statistički paket SPSS

Hobi i ostala angazovanja   Klasična muzika – klavir
 Skijanje,

**KLASIFIKACIONA BIBLIOGRAFIJA
 KVANTITATIVNA OCJENA REFERENCI
 DO POSLEDNJEG IZBORA**

1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST						UK. BR. BOD.
1.1. Monografije	1.1.1.	1.1.2.	1.1.3.	1.1.4.	1.1.5.	
Broj referenci*broj bodova						
1.2. Radovi objavljeni u časopisima	1.2.1.	1.2.2.	1.2.3.	1.2.4.		
Broj referenci*broj bodova						38
1.3. Radovi na kongresima, simpozijumima, seminarima		1.3.1.	1.3.2.	1.3.3.		
Broj referenci*broj bodova						6
1.4. Uvodno, objavljeno plenarno predavanje			1.4.1.	1.4.2.		
Broj referenci*broj bodova						
1.5. Recenzije		1.5.1.	1.5.2.	1.5.3.		
Broj referenci*broj bodova						
UKUPNO ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKU DJELATNOST						44
2. UMJETNIČKA DJELATNOST						
Premijerno predstavljanje	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	2.6.

Broj referenci/broj bodova						
UKUPNO ZA UMJETNIČKU DJELATNOST						
3. PEDAGOŠKA DJELATNOST						
3.1. Udžbenici	3.1.1.	3.1.2.	3.1.3.	3.1.4.		10
Broj referenci*broj bodova						
3.2. Priručnici		3.2.1.	3.2.2.	3.2.3.		
Broj referenci*broj bodova						
3.3. Gostujući profesor			3.3.1.	3.3.2.		
Broj referenci*broj bodova						
3.4. Mentorstvo		3.4.1.	3.4.2.	3.4.3.		
Broj referenci*broj bodova						
3.5. Kvalitet pedagoškog rada (može se koristiti ukoliko se na zvaničnim studentskim anketama najmanje tri godine uzastopno dobiju odlične ocjene za sve elemente pedagoškog rada)						
UKUPNO ZA PEDAGOŠKU DJELATNOST						10
4. STRUČNA DJELATNOST						
4.1. Stručna knjiga			4.1.1.	4.1.2.		
Broj referenci*broj bodova						
4.2. Urednik ili koeditor		4.2.1.	4.2.2.	4.2.3.		
Broj referenci*broj bodova						
4.3. Stručni članak				4.3.1.		
Broj referenci*broj bodova						
4.4. Objavljeni prikazi				4.4.1.		
Broj referenci*broj bodova						
4.5. Popularno-stručni članci				4.5.1.		
Broj referenci*broj bodova						
4.6. Ostala dokumentovana stručna djelatnost				4.6.1.		6
Broj referenci*broj bodova						
UKUPNO ZA STRUČNU DJELATNOST						6

ZBIRNI PREGLED RADOVA I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova		Broj bodova	
	Ukupno	Poslije izbora	Ukupno	Poslije izbora
1. NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD		11		44
2. UMJETNICKI RAD				
3. PEDAGOŠKI RAD		2		10
4. STRUČNI RAD		2		6
UKUPNO		16		60

ANALITIKA:

NAUČNO ISTRAŽIVAČKA DJELATNOST

1. Monografija	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
1.4. Knjiga studijskog karaktera	1.4.1.x 7	

1. NAUČNI RADOVI OBJAVLJENI U MEĐUNARODNIM STRUČNIM ČASOPISIMA	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ "Trends in Tourism and Economic Development" – Tourism and hospitality management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatia, Croatia, 2004 ➤ "Montenegrin Coast Integration In UNIADRIAN - Expectations and Possibilities", "Adriatic-Ionian multicity of hospitality and mobility", Università di Bologna and Italian Ministry of Foreign Affairs, 2004 ➤ National Tourism Strategy and Master Plan for Tourism Development in Montenegro, Gospodarka regionalna i turizma, Kielce, Poljska 1/2004 ➤ "The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development" Internacionalni časopis za turizam "Regionalna turistička privreda", Oktobar 2005, Kielce, Poljska ➤ NEW TRENDS IN TOURISM DESTINATION MANAGEMENT, Tourism and hospitality management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatia, Croatia, 2006. 	1.2.1.x do 7 bodova 5x7	35

2. RADOVI OBJAVLJENI U DOMAĆIM ČASOPISIMA	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ "Liderstvo u organizacijama za 21. vijek – ima li liderstva u crnogorskim organizacijama", Poslovni magazin Direktor, 3-4/2002, Beograd ➤ Značaj turizma za održivi razvoj Crne Gore, Časopis za turizam, hotelijerstvo i ekonomiju, Putovanja, april, 2006 	1.2.3.x 1,5 bodova (2x1,5)	3

3. MEĐUNARODNI KONGRESI, SIMPOZIJUMI I SEMINARI	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ MONTENEGRO-La porta per la bellezza naturale, International Working Party Abitare da Turisti-Living as Tourists, Università di Bologna, Ravenna, 2006 ➤ "Unleashing Sustainable Tourism Entrepreneurship in the Area of 	1.3.1.x 2 boda 2x2	4

National Park Durmitor" George Washington University, Ministry of Tourism of the Republic of Montenegro and the United Nations in Podgorica, 2006		
--	--	--

4. DOMAĆI KONGRESI, SIMPOZIJUMI I SEMINARI	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uvođenje standarda kvaliteta u turizam i hotelijerstvo Crne Gore, Novi projekti za podizanje kvaliteta upravljanja u turizmu Crne Gore, Ministarstvo turizma Crne Gore, Horwath Consulting Zagreb, Jadranski Sajam u Budvi, 2006 ➤ Edukacija kadrova kao faktor konkurentnosti, Izgradnja konkurentnog turističkog sektora Crne Gore, UDRUŽENJE HOTELIJERA CRNE GORE, Horwath Consulting, Fakultet za turizam, hotelijerstvo i trgovinu Bar 	1.3.2. x1 bod (2x1)	2

5. RECENZIJE RADOVI KOJI SE NALAZE U MEĐUNARODNIM BAZAMA PODATAKA	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
	1.5.1. (x2) boda	

3. PEDAGOŠKA DJELATNOST

3.1. UNIVERZITETSKI UDŽBENIK	BROJ BODOVA	
	ukupno za referencu	za kandidata
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Edited by: John Beech & Simon Chadwick, The Business of Tourism Management, Prentice Hall, London, 2006 ➤ Evans, Nigel, Campbell, David & Stonehouse, George, Strategic Management for Travel and Tourism, Butterworth Heinemann, Oxford, 2004 	4.2.1. (1x3) 4.3.1. 4.3. (2x5)	10

4. STRUČNA DJELATNOST

4.6. OSTALA STRUČNA DJELATNOST	BROJ BODOVA	
	UKUPNO ZA REFERENCU	ZA KANDIDATA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Analiza i istraživanje rezultata poslovanja hotelijerstva Crne Gore, za potrebe Ministarstva turizma Crne Gore, u saradnji sa Horwath International, član konsultantskog tima Strategy for Sustainable Development in Durmitor National Park Region, za potrebe Ministarstva turizma RCG, u saradnji sa George Washington University, član koordinacionog tima, Jun 2006 	4.2.1. 4.3.1. 4.3. 2x3	6

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I OCJENA USLOVA

Kandidat **dr Sanja Vlahović**, na osnovu prezentirane bibliografije, a shodno utvrđenim Mjerilima za izbor u akademska i naučna zvanja, i konkursnim uslovima Nastavno naučnog vijeća Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i trgovinu - Bar, u celosti ispunjava utvrđene uslove za izbor u naučno zvanje docenta.

Smatram, dakle, da su se stekli svi utvrđeni uslovi za izbor u naučno zvanje za predmete: Menadžment, Strateški menadžment i Menadžment turističkih destinacija.

Analičkim sagledavanjem prezentiranih naučnih radova dostavljenih na uvid po Odluci o imenovanju recenzione komisije Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i trgovinu Bar, naročito odredbi o pisanju Izvještaja za izbor u akademsko zvanje nastavnika za predmete: Menadžment, Strateški menadžment i Menadžment turističkih destinacija, podnosim sledeći

IZVEŠTAJ

Svi prezentirani radovi su sistematizovani u skladu sa Mjerilima za izbor u akademmska i naučna zvanja, pri čemu je kandidat, u skladu sa propisima, pripremio predlog bodovanja priloženih radova.

U periodu od izbora u zvanje asistenta na Univerzitetu Crne Gore, od 2001. do 2006. godine, kandidat je imao težište aktivnosti na naučno-istraživačkom i pedagoškom radu, te na paralelnoj stručnoj delatnosti.

Naučno-istraživačaka delatnost kandidata se koncentrisala na oblast strateškog upravljanja destinacijom Crna Gora, kao i menadžment modelima koji predstavljaju determinantu uspeha savremenih kompanija.

Doktorska disertacija na temu "Liderstvo kao determinanta uspešnosti savremenih organizacija" bavi se prilično neistraženim fenomenom liderstva na našim prostorima, kao i komparacijom aktuelnih trendova liderstva u svetu i kod nas. Poseban doprinos ovog rada leži u činjenici da sadrži dva istraživanja na temu: Ima li liderstva u Srbiji i Crnoj Gori?. Ovakva istraživanja uradjena su po prvi put u našem okruženju i time je kandidat svojom doktorskom disertacijom napravio značajan iskorak u odnosu na dosadašnja istraživanja.

U prvom poglavlju, na temu: Tradicionalne teorije o liderstvu u preduzećima, sistematizovane su tradicionalne teorije o liderstvu, koje su bile aktuelne do poslednje decenije XX veka. Time je napravljen značajan pomak u klasifikaciji teorija menadžmenta do početka novog milenijuma, što predstavlja kvalitetnu naučnu gradnju za dalja istraživanja. U drugom delu rada govori se o konceptima uspešnosti savremenih organizacija, koje tretiraju najnovije modele strateškog upravljanja organizacijama, na osnovu čega je kandidat u trećem delu rada, iznoseći savremene teorije o liderstvu, sa teorijskih i naučnog aspekta dokazala tezu da liderstvo predstavlja jednu od ključnih determinanti uspešnosti savremenih organizacija.

Posebno značajan deo doktorske disertacije, u kojem se u potpunosti dokazuje generalna i posebne hipoteze rada, jeste komparacija istraživanja uradjениh u periodu od 2001. do 2005. godine, koje je obuhvatilo 48 preduzeća iz našeg okruženja i njihove menadžere različitih nivoa. Prilikom istraživanja korišćene su najnovije metode, kao i savremeni statistički softver za obradu podataka SPSS for Windows. Istraživanje predstavlja značajnu gradnju za dalja istraživanja i dalo je radu posebnu dimenziju, čime je generalna hipoteza u potpunosti dokazana koristeći i empirijska istraživanja.

Kandidat je objavio više značajnih naučnih radova, koji su internacionalno recenzirani i svrstani u kategoriju izvornih naučnih radova, te objavljeni u internacionalnim časopisima inkorporiranim u međunarodne baze podataka, od kojih izdvajam: "**The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development**", objavljen u internacionalnom časopisu za turizam "Regionalna turistička privreda", Oktobar 2005, Kielce, Poljska; "**New Trends in Tourism Destination Management**" objavljen u internacionalnom stručnom časopisu: Tourism and Hospitality Management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatia,

Croatia, 2006, kao i rad pod nazivom "**Montenegrin Coast Integration In UNIADRION - Expectations and Possibilities**", objavljen u stručnom časopisu "Adriatic-Ionian multi-city of hospitality and mobility", Univerziteta u Bolonji i italijanskog Ministarstva inostranih poslova, 2004.

U prvom radu, *The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development (Značaj turizma za održivi razvoj Crne Gore)*, napravljena je značajna analiza elemenata strateškog razvoja Crne Gore, kao destinacije održivog razvoja. Pritom se pošlo od analize aktuelnih trendova u svetu, kao i u regionu Zapadnog Balkana. Vrlo je interesantna analiza savremenih trendova u kretanju turista, koji značajno utiču na održivi razvoj destinacije. Komparirali su se rezultati i trendovi iz prethodnih perioda, kako bi se analizom internih i eksternih pozitivnih i negativnih efekata utvrdili aktuelni pravci kretanja Crne Gore kao destinacije, u svetlu i po kriterijumima održivosti destinacije. Kao ključna determinanta prepoznat je ekonomski efekat razvoja destinacije, te su se u tom smislu i klasifikovali aktuelni ekonomski efekti, koji će značajno doprineti razvoju destinacije. Aplicirajući i koristeći se naučnim postavkama najnovijeg datuma, vezano za strateški razvoj destinacije, u radu se iznose mogući pravci kretanja crnogorskog turizma, kao i savremene metode kontrole negativnog uticaja turista na destinaciju.

U drugom radu, pod nazivom *New Trends in Tourist Destination Management (Novi trendovi u menadžmentu turističkih destinacija)*, analizirane su najnovije postavke menadžmenta, koje se mogu aplicirati na uspešne turističke destinacije. Ovaj rad istražuje aktuelne trendove u razvoju turističkih destinacija, sa ciljem da istraži savremeni koncept uspešnosti turističke privrede u novom milenijumu. Pritom se vrši komparativna analiza regiona u Evropi, sa aspekta savremenih turističkih trendova i kretanja. Pogled u prošlost daje novu dimenziju radu, kojom pokazuje da je turizam oduvek bio vrlo dinamična grana svetske privrede. Komparacijom nekadašnjih i današnjih trendova i kretanja, dolazi se do zaključka da protekla decenija predstavlja period dramatičnih promena na polju turizma i putovanja, što značajno menja i koncepte upravljanja turističkim regionima i destinacijama. Turbulencija i akceleracija na svim poljima kreiraju nove izazove sa kojima savremena turistička privreda mora da se bori na različitim frontovima. Neki od trendova koji su značajno promenili koncept upravljanja destinacijama, kao što su: globalizacija, sociološke i kulturnološke promene, promene životnog stila, vrednosti i povećana mobilnost, analizirani su u ovom radu. Zaključuje se da procvat turizma kao privredne grane u svetu značajno leži u uspešnom strateškom upravljanju, koje postaje u potpunosti izmenjeno i dovoljno fleksibilno da odgovori narastajućim promjenama i izazovima.

Vrlo interesantan rad objavljen je na Univerzitetu u Bolonji pod nazivom: "**Montenegrin Coast Integration In UNIADRION - Expectations and Possibilities (Mogućnosti i očekivanja integracije Crne Gore u jedinstvenu destinaciju UNIADRION)**". Ovaj rad predstavlja kreativnu viziju integracije Crne Gore kao destinacije u širi region Mediterana, čime bi se omogućio bolji protok turista kroz različite destinacije regiona. Rad se zasniva na savremenom konceptu konkurentnosti destinacija, po kojem se potencira kooperacija a ne konkurencija i time se stvara mogućnost da veći broj turista obilazi destinacije koje su mu dostupne. Koncept svoju bazu nalazi u ideji destinacije "Baltic Sea" i objedinjavanju ponude više konkurentnih destinacija regiona. U radu je data SWOT analiza destinacije Crna Gora, što je omogućilo sagledavanje pozitivnih efekata, kao i predloge za prevazilaženja negativnih efekata, kako bi se destinacija uklopila u širi okvir regionalne turističke ponude. Rad je sagledao strateški razvoj Crne Gore sa aspekta Master plana za razvoj turizma, kao i uz pomoć komparacije sa dostignutim efektima turizma u drugim destinacijama u regionu. Poseban izazov jeste i komparacija sa razvijenim destinacijama, koje u ovom kretativnom konceptu čine jedinstvenu turističku ponudu. Rad je prezentiran na Univerzitetu u Bolonji, za šta je kandidat posebno nagradjen.

Kandidat je imao i zapaženo učeće na međunarodnim skupovima. Relevantno je pomenuti da je kandidat, na poziv Univerziteta u Bolonji, kao član internacionalnog žirija za odabir najboljeg rada na naučnom skupu u Raveni prezentirala rad pod nazivom: "**MONTENEGRO-La porta per la bellezza naturale (Crna Gora – vrata prirodne ljepote)**", u kojem je na vrlo atraktivan način prezentirana destinacija Crna Gora, kao i sve njene prednosti i ak-

tuelni trendovi razvoja. Rad posebno naglašava pojedine turističke zone Crne Gore, kao potencijal za razvoj i šansu za oporavak.

Značajno je učešće kandidata u projektima, od kojih je interesantno pomenuti dva, i to: «Istraživanje i analiza poslovanja hotelijerstva u Crnoj Gori», u saradnji sa Horwath International a za potrebe Ministarstva turizma Crne Gore, kao i nedavno završen projekat, vodjen od strane eminentnog profesora Don Howkins-a, sa Univerziteta Geogre Washington, pod nazivom :»*Unleashing Sustainable Tourism Entrepreneurship in the Area of National Park Durmitor*«. U ovom projektu kandidat Dr Sanja Vlahović bila je jedan od koordinatora.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova		Broj bodova	
	Ukupno	Poslije izbora	Ukupno	Poslije izbora
1. NAUCNOISTRAZIVACKI RAD		11		44
2. UMJETNICKI RAD				
3. PEDAGOŠKI RAD		2		10
4. STRUCNI RAD		2		6
UKUPNO		16		60

III MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Imajući u vidu izuzetno naglašen naučno-istraživački rad kandidata, veoma uspješan pedagoški rad i rad na raznim projektima, smatram da Dr Sanja Vlahović, u skladu sa datim Mjerilima, u cjelosti zavrđuje dostavljeni predlog bodova.

Sublimirajući cjelokupni naučni i istraživački rad kandidata, kao i činjenicu da je u zvanju asistenta pokazala izuzetnu naučno-istraživačku i pedagogu sposobnost, predlažem da se:

Dr Sanja Vlahović bira u naučno zvanje docenta za predmete:

1. Menadžment
2. Strateški menadžment
3. Menadžment turističkih destinacija

Beogradu, 28. 07. 2006. godine
RECENZENT
prof.dr Slobodan Unković

IZVEŠTAJ RECENZENTA

I OCENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Kandidat dr Sanja Vlahović završila je Fakultet za menadžment 1996. godine, magistrirala 2001. godine i doktorirala 2006. godine, čime se može konstatovati da u ovom pogledu u potpunosti ispunjava uslove iz člana 76. Zakona o visokom obrazovanju RCG, za izbor u akademsko zvanje.

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

Na bazi detaljnog i potpunog uvida u Klasifikacionu bibliografiju kandidata i priložene radove može se zaključiti da je celokupan naučno-istraživački opus kandidata skoncentrisan upravo na oblasti, odnosno nastavne discipline koje su obuhvaćene raspisanim konkursom.

Pored toga, treba naglasiti da je dr Sanja Vlahović, bilo da se radi o časopisima koji se nalaze u međunarodnim bazama podataka, domaćim časopisima, kongresima i savetovanjima, objavila

ukupno 11 radova, što potvrđuje da se kandidat opredelio za kontinuirano i sistematsko bavljenje naučno-istraživačkim radom. Iz spomenutog opusa, posebno bih izdvojio sledeće radove koji po svojim performansama predstavljaju novinu u domaćim okvirima i doprinose unapređenju naučne misli u oblastima koje tretiraju:

1. "Montenegrin Coast Integration In UNIADRION - Expectations and Possibilities", Adriatic-Ionian multi-city of hospitality and mobility, Univerzita di Bologna and Italian Ministry of Foreign Affairs, 2004
2. "The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development" Internacionalni časopis za turizam "Regionalna turistička privreda", Oktobar 2005, Kielce, Poljska
3. NEW TRENDS IN TOURISM DESTINATION MANAGEMENT, Tourism and hospitality management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatia, Croatia, 2006.

Takođe, učešćem na brojnim savetovanjima i značajnim projektima, kandidat je po svemu pokazao da i u ovom pogledu ispunjava tražene uslove za izbor u navedeno akademsko zvanje. Aktivno učeće na međunarodnim skupovima je posebna odlika kandidata. Kandidat, na poziv Univerziteta u Bolonji, bila član internacionalnog žirija za odabir najboljeg rada na naučnom skupu u Raveni prezentirala rad pod nazivom: MONTENEGRO-La porta per la bellezza naturale (Crna Gora – vrata prirodne ljepote), u kojem je, na veoma efektan način, prezentirana destinacija Crna Gora, kao i sve njene prednosti i aktuelni trendovi razvoja. U rad su posebno tretirane pojedine turističke zone Crne Gore, kao potencijal za razvoj i šansa za oporavak.

STRUČNI RAD

U ovom pogledu, a na bazi uvida u dostavljenu dokumentaciju, reč je o kandidatu koji je u značajnoj meri prisutan u društvenom i privrednom životu Republike. Kandidat je imala značajno učešće u projektima, od kojih posebno dva, i to: «Istraživanje i analiza poslovanja hotelijerstva u Crnoj Gori», u saradnji sa Horwath International a za potrebe Ministarstva turizma Crne Gore, kao i nedavno završen projekat, vodjen od strane eminentnog profesora Don Howkins-a, sa Univerziteta Geogre Washington, pod nazivom :»*Unleashing Sustainable Tourism Entrepreneurship in the Area of National Park Durmitor*«. U ovom projektu kandidat Dr Sanja Vlahović bila je jedan od koordinatora.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Kandidat Sanja Vlahović je, sa izuzetnom umješnošću i odgovornošću, izvodila naučno-istraživačke i nastavne aktivnosti kao saradnik i asistent na Fakultetu za pomorstvo u Kotoru, Fakultetu za turizam i hotelijerstvo u Kotoru i, posebno, na Fakultetu za turizam, hotelijerstvo i trgovinu u Baru. Radeći u procesu visoke edukacije, ubjedljivo je dokazala svoje didaktičke i pedagoške sposobnosti, koje je direktno preporučuju za univerzitetskog nastavnika. Kvalitet nastave i ukupan odnos sa studentima su na veoma visokom nivou.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DJELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1. NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD	11		11	44		44
2. UMJETNICKI RAD						
3. PEDAGOŠKI RAD	2		2	10		10
4. STRUCNI RAD	2		2	6		6
UKUPNO	16		16	60		60

III MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Analizirajući prijavljene radove kandidata dr Sanje Vlahović, a imajući direktnog uvida u njen pedagoški rad i rad na raznim projektima, mišljenja sam da se radi o kandidatu koji u potpunosti ispunjava sve zakonske i statutarne uslove, ali i naučne i stručne kriterijume za izbor u zvanje docenta. Po svim kriterijumima kandidat zaslužuje visoke ocjene, koje se zasnivaju na rezultatima koje je ostvarila u domenu naučno-istraživačkog rada, kao i u krajnje odgovornom i profesionalnom obavljanju svih stručnih aktivnosti, čime ispunjava predviđene uslove iz čl.76 Zakona o visokom obrazovanju RCG i Merila za izbor u akademska i naučna zvanja.

Sublimirajući navedene ocjene, smatram da dr Sanja Vlahović, u skladu sa datim Mjerilima, u potpunosti zaslužuje predloženi broj bodova.

Konačno, na osnovu ukupnog naučnog i istraživačkog rada Kandidata, predlažem da se,

dr Sanja Vlahović bira u akademsko zvanje docenta za predmete:

1. Menadžment
2. Strateški menadžment
3. Menadžment turističkih destinacija

RECENZENT:
prof. dr Anđelko Lojpur
Ekonomski fakultet Podgorica

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I OCJENA USLOVA

Kandidat dr Sanja Vlahović, na osnovu prezentirane bibliografije, odnosno veoma bogatog CV-a i pokazatelja njene naučno-istraživačke, pedagoške i stručne djelatnosti, a shodno utvrđenim Mjerilima za izbor u akademsko i naučna zvanja Naučno-nastavnog vijeća Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i trgovinu Bar, ispunjava, u cjelosti, sve utvrđene uslove.

Smatram, da su se stekli svi propisani i relevantni uslovi za izbor u naučno zvanje docenta za predmete: Menadžment, Strateški menadžment i Menadžment turističkih destinacija.

Analičkim sagledavanjem prezentiranih naučnih radova dostavljenih na uvid po Odluci br.996/06 od 11.07.2006. godine Fakulteta za turizam, hotelijerstva i trgovinu Bar, u smislu pisanja Izvještaja za izbor u akademsko zvanje nastavnika za predmete: Menadžment, Strateški menadžment i Menadžment turističkih destinacija, podnosim slijedeći

IZVJEŠTAJ

Svi prezentirani radovi su sistematizovani u skladu sa Mjerilima za izbor u akademsko i naučna zvanja, pri čemu je kandidat, u skladu sa propisima pripremio predlog bodovanja priloženih radova.

Naglašeno radno iskustvo i stručna osposobljenost doprinijeli su da je naučna kreativnost kandidata, kako po kvalitetu, tako i po aktuelnosti i obimu prepoznatljiva u oblasti istraživanja menadžmenta i ekonomsko-turističkih istraživanja u Crnoj Gori: u sferi menadžmenta, strateškog menadžmenta u turizmu i destinacijskog turističkog menadžmenta.

Zajednički imenitelj stvaralačkog opusa karakterišu prefinjen osjećaj autora za kontinuirano analitičko sagledavanje dvije osnovne istraživačke preokupacije kandidata: opšti menadžment i posebni menadžmenti u turističkoj industriji (strateški i destinacijski).

Doktorska disertacija, koja nije sadržana u vrednovanim naučnim radovima, nosi naslov "Liderstvo kao determinanta uspjehnosti savremenih organizacija". Ona se bavi jednim novim i prilično neistraženim fenomenom liderstva na našim prostorima, kao i komparacijom aktuelnih trendova liderstva na međunarodnom planu. Posebna vrijednost ovog rada je, po mojem mišljenju, u

njegovoj aplikativnosti, uudući da sadrži dva istraživanja na temu: Ima li liderstva u Srbiji i Crnoj Gori?. Ta istraživanja se, po mojim saznanjima, vrše po prvi put u našem okruženju i čime je kandidat svojom doktorskom disertacijom napravio značajan iskorak u odnosu na dosadašnja istraživanja.

U prvom poglavlju, na temu: Tradicionalne teorije o liderstvu u preduzećima, sistematizovane su tradicionalne teorije o liderstvu, koje su bile aktuelne do poslednje decenije XX stoljeća. Rezultati ovih istraživanja predstavljaju kvalitetnu naučnu gradju za dalji naučnu pradu ovog fenomena. Drugi dio rada govori o konceptima uspjehnosti savremenih organizacija, koje tretiraju najnovije modele strateškog upravljanja organizacijama, na osnovu čega je kandidat u trećem dijelu rada, iznoseći savremene teorije o liderstvu, sa teorijskog i naučnog aspekta dokazala tezu da liderstvo predstavlja jednu od krucijalnih determinanti uspjehnosti savremenih organizacija.

Doktorska disertacija je, u kompleksnoj akademskoj proceduri, imala kvalitetnu višestruku evaluaciju na matičnom Univerzitetu, odnosno Univerzitetu „Braća Karić“, gje je teza odbaranjena na visokom nivou. Zbog toga ocjenjujem nepotrebnim dalju deskripciju doktorske disertacije u ovoj recenziji.

Kandidat, iako mlada, je objavila više značajnih naučnih radova, koji su internacionalno recenzirani i svrstani u kategoriju izvornih naučnih radova, te objavljeni u internacionalnim časopisima koji ulaze u međunarodne baze podataka. Među tim radovima izdvajam: "The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development", objavljen u internacionalnom časopisu za turizam "Regionalna turistička privreda", Oktobar 2005, Kielce, Poljska; "New Trends in Tourism Destination Management" objavljen u internacionalnom stručnom časopisu: Tourism and hospitality management, Special Edition, Faculty of Tourism and Hospitality Management, Opatia, Croatia, 2006, kao i rad pod nazivom "Montenegrin Coast Integration In UNIADRION - Expectations and Possibilities", objavljen u stručnom časopisu "Adriatic-Ionian multi-city of hospitality and mobility", Univerziteta u Bolonji i italijanskog Ministarstva inostranih poslova, 2004.

U prvom radu, The Significance of Tourism for Montenegro Sustainable Development (Značaj turizma za održivi razvoj Crne Gore), sadrži uzornu analizu elemenata strateškog razvoja Crne Gore, kao destinacije održivog razvoja. Pritom se pošlo od analize aktuelnih svjetskih trendova, kao i regionalnih trendova, posebno u regionu Zapadnog Balkana. Posebno je indikativna analiza savremenih trendova u kretanju turista, koji značajno utiču na održivi razvoj destinacije. Komparirani su rezultati i trendovi iz prethodnih perioda, kako bi se analizom internih i eksternih pozitivnih i negativnih efekata utvrdili aktuelni pravci kretanja Crne Gore kao destinacije, u kontekstu kriterijumima održivosti destinacije. Poenta je stavljena na sagledavanju ekonomskih efekata razvoja destinacije, u kom smislu su klasifikovali aktuelni ekonomski efekti na bazi turizma i njegovog doprinosa ukupnom razvoju destinacije. Aplikirajući i koristeći se naučnim postavkama najnovijeg datuma, vezano za strateški razvoj destinacije, u radu se iznose mogući pravci kretanja crnogorskog turizma, kao i savremene metode kontrole negativnog uticaja turista na destinaciju.

Drugi rad, pod nazivom New Trends in Tourist Destination Management (Novi trendovi u menadžmentu turističkih destinacija), analizira najnovije postavke menadžmenta, koje se mogu aplikirati na uspješne turističke destinacije. Ovaj rad istražuje aktuelne trendove u razvoju turističkih destinacija, sa ciljem da istraži savremeni koncept uspjehnosti turističke privrede u novom milenijumu. a metodom komparativne analize regiona u Evropi, sa aspekta savremenih turističkih trendova i kretanja. U radu se primjenjuje i istorijski metod analize, tako da pokazuje da je turizam odavno služio kvalifikativno vrlo dinamične grane svjetske privrede. Komparacijom nekadašnjih i današnjih trendova i kretanja, dolazi se do zaključka da protekla decenija predstavlja period dramatičnih pomjeranja na polju turizma i putovanja, što značajno menja i koncepte upravljanja turističkim regionima i destinacijama. Turbulencija i akceleracija na svim poljima kreiraju nove izazove sa kojima savremena turistička privreda mora da se bori na različitim frontovima. Pojedini trendovi su doživjeli modifikaciju i značajno redizajnirali koncept upravljanja destinacijama, kao što su: globalizacija, sociološke i kulturološke promjene, promjene životnog stila, vrijednosti i povećana mobilnost, što je sve umješno analizirano u ovom radu. S pravom se izvodi zaključak da procvat turizma kao privredne grane u svijetu značajno duguje uspjehom strateškom

upravljanju, koje doživljava radikalne promjene i pokazuje visok stupanj fleksibilnosti, odnosno sposobnosti prilagođavanja naraštajućim promjenama i izazovima.

Među radovima publikovanim u inostranstvu, posebno je interesantan rad objavljen na Univerzitetu u Bolonji pod nazivom: "Montenegrin Coast Integration In UNIADRION - Expectations and Possibilities" (Mogućnosti i očekivanja integracije Crne Gore u jedinstvenu destinaciju UNIADRION). Rad predstavlja uspješnu kreativnu viziju integracije Crne Gore kao destinacije u širi region Mediterana, čime bi se omogućio bolji protok turista kroz različite destinacije regiona. Kandidat klasičnoj koncepciji kokurentnosti destinacija suprostavlja savremenu koncepciju njihove kooperacije, čime se stvara mogućnost da veći broj turista obilazi destinacije koje su mu dostupne. Koncept svoju bazu nalazi u ideji destinacije "Baltic Sea" i objedinjavanju ponude više konkurentnih destinacija regiona. U radu je data SWOT analiza destinacije Crna Gora, što je omogućilo sagledavanje pozitivnih efekata, kao i predloge za prevazilaženja negativnih efekata, kako bi se destinacija uklopila u širi okvir regionalne turističke ponude. Nadalje, u radu je analiziran strateški razvoj Crne Gore sa aspekta Master plana za razvoj turizma, kao i komparativne analize parametara drugih destinacija u regionu. Komparativna analiza ide i dalje stižući do komparacije sa Srazvijenim destinacijama, koje u ovom kretajnom konceptu čine jedinstvenu turističku ponudu. **Rad je prezentiran na Univerzitetu u Bolonji, za šta je kandidat posebno nagradjen.**

Aktivno učeće na međunarodnim skupovima je posebna odlika kandidata. Kandidat, na poziv Univerziteta u Bolonji, bila član internacionalnog žirija za odabir najboljeg rada na naučnom skupu u Raveni prezentirala rad pod nazivom: **MONTENEGRO-La porta per la bellezza naturale** (Crna Gora – vrata prirodne ljepote), u kojem je, na veoma efektan način, prezentirana destinacija Crna Gora, kao i sve njene prednosti i aktuelni trendovi razvoja. U rad su posebno tretirane pojedine turističke zone Crne Gore, kao potencijal za razvoj i šansa za oporavak.

Kandidat je imala značajno učeće u projektima, od kojih posebno dva, i to: «Istraživanje i analiza poslovanja hotelijerstva u Crnoj Gori», u saradnji sa Horwath International a za potrebe Ministarstva turizma Crne Gore, kao i nedavno završen projekat, vođen od strane eminentnog profesora Don Howkins-a, sa Univerziteta Geogre Washington, pod nazivom: »Unleashing Sustainable Tourism Entrepreneurship in the Area of National Park Durmitor«. U ovom projektu kandidat Dr Sanja Vlahović bila je jedan od koordinatora.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED UKUPNOG BROJA REFERENCI PO OBLASTIMA DJELATNOSTI I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1. NAUČNOI-STRAŽIVAČKI RAD	11		11	44		44
2. UMJETNIČKI RAD						
3. PEDAGOŠKI RAD	2		2	10		10
4. STRUCNI RAD	2		2	6		6
5. PRENOS ZNANJA U RAD DRŽAVNIH ORGANA						
UKUPNO	16		16	60		60

III MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Analizirajući prijavljene radove kandidata dr Sanje Vlahović, a imajući direktnog uvida u njen pedagoški rad i rad na raznim projektima, čvrsto stojim na stanovištu da se radi o kandidatu koji

u potpunosti ispunjava sve zakonske i statutarne uslove, ali i naučne i stručne kriterijume za izbor u zvanje docenta. Po svim kriterijumima kandidat zaslužuje visoke ocjene, koje se zasnivaju na rezultatima koje je ostvarila u domenu naučno-istraživačkog rada, kao i u krajnje odgovornom i profesionalnom obavljanju svih stručnih aktivnosti. U rezimeu ostvarenih rezultata, posebno bih istakao slijedeće:

1. Objavljeni radovi kandidata Dr Sanje Vlahović su visokog naučno-istraživačkog kvaliteta, bilo da su objavljeni u zemlji ili inostranstvu. Oni u najvećoj mjeri tretiraju oblast turističku djelatnost, posebno menadžment i upravljanje razvojem u toj djelatnosti. Kvalitativni nivo objavljenih radova potvrđuju da se radi o zreloom naučnom istraživaču koji je svojim rezultatima dao doprinos razvoju naučne oblasti menadžmenta i liderstva, posebno u turizmu.

2. Kandidat Vlahović je, sa izuzetnom umješnošću i odgovornošću, izvodila naučno-istraživačke i nastavne aktivnosti kao saradnik i asistent na Fakultetu za pomorstvo u Kotoru, Fakultetu za turizam i hotelijerstvo u Kotoru i, posebno, na Fakultetu za turizam, hotelijerstvo i trgovinu u Baru. Radeći u procesu visoke edukacije, kandidat je ubjedljivo dokazala svoje didaktičke i pedagoške sposobnosti, koje je direktno preporučuju za univerzitetskog nastavnika. Kvalitet nastave i ukupan odnos sa studentima su na veoma visokom nivou.

3. Kandidat je, učestvujući u brojnim projektima, pokazala izrazitu sklonost za aplikativna istraživanja, odnosno stručni rad, direktno primjenljiv u praksi. Konačno, kandidat je pokazala svoje stručne i pragmatične sposobnosti pomažući u porodičnom biznisu iz oblasti turističkog posredovanja, odnosno agencijskog poslovanja. Praktično iskustvo je pojačalo smisao kandidata za prepoznavanje zakonitosti u serijama istraživanih slučajeva, i za stvaralačku primjenu teorijskih postulata u praksi.

Sublimirajući navedene ocjene, smatram da **dr Sanja Vlahović**, u skladu sa datim Mjerilima, u potpunosti zaslužuje predloženi broj bodova.

Konačno, bez ikakve dileme, na osnovu ukupnog naučnog i istraživačkog rada kandidata, predlažem da se,

dr Sanja Vlahović bira u akademsko zvanje **docenta** za predmete:

1. Menadžment
2. Strateški menadžment
3. Menadžment turističkih destinacija

Bar, 28.07. 2006.

RECENZENT:

dr Rade Ratković, vanredni profesor
Fakulteta za turizam, hotelijerstvo i trgovinu, Bar

PRISTUPNO PREDAVANJE KANDIDATA ZA IZBOR U AKADEMSKO ZVANJE

KANDIDAT: DR SANJA VLAHOVIĆ

OBLAST: STRATEŠKI MENADŽMENT

NAZIV PREDAVANJA: »Strategija kao determinanta razvoja savremenih organizacija«

TERMIN PREDAVANJA: 30.08.2006.godine u 10 časova. Mala sala Fakulteta.

KOMISIJA KOJA PODNOSI IZVJEŠTAJ NAUČNO-NASTAVNOM VIJEĆU:

1. Prof.dr Milenko Pasinović
2. Prof.dr Rade Ratković
3. Doc.dr Darko Lacmanović

NAPOMENA: Predavanje je otvoreno za sve zainteresovane slušaocce. Slušaocci imaju pravo da daju mišljenje o pedagoškim elementima predavanja. Mišljenja se podnose u pismenom obliku i moraju biti potpisana ukoliko podnosilac želi da se sa njim upozna Naučno-nastavno vijeće pri odlučivanju o izboru.

REFERAT

Za izbor u akademsko zvanje VANREDNI PROFESOR za predmete:

1. Mikroekonomija i
2. Makroekonomija

FAKULTETU ZA POSLOVNE STUDIJE „Montenegro Business School“ , Podgorica

Konkurs je objavljen u dnevnom listu "Vijesti" dana 11. 07. 2006. godine. Na raspisani konkurs se javio dr Milenko POPOVIĆ, Docent.

BIOGRAFIJA

Dr Milenko POPOVIĆ, je rođen u Nišu 9.01.1952.godine, gdje je i završio prva dva razreda osnovne škole. Ostatak osnovne škole i prva dva razreda Gimnazije završio je u Kruševcu, dok je posljednja dva razreda Gimnazije završio u Podgorici, tadašnjem Titogradu. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Titogradu 1975. godine. Magistrirao je 1984. godine na Ekonomskom fakultetu u Beogradu iz oblasti Analize izvora privrednog rasta, pod mentorstvom profesora dr Pavla Petrovića. Doktorski rad pod naslovom *Investicije u znanje i njihov uticaj na privredni rast*, na kojem mu je mentor bio profesor dr Ljubomir Madžar, odbranio je 1990 godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici.

Podaci o radnim mjestima i izborima u zvanje:

Dr Milenko Popović je svoje prvo zaposlenje dobio u tadašnjoj Vladi SFRJ - Savezno izvršno veće – gdje je i odradio svoj pripravnčki staž. 1977. god. zaposlio se kao asistent na Ekonomskom fakultetu u Titogradu, gde je sa profesorom dr Ristom Vukčevićem izvodio nastavu na predmetu *Teorija i politika privrednog razvoja*. Poslednje dve godine svog angažmana na Ekonomskom fakultetu, zbog vanrednih okolnosti, biva angažovan i na predmetu *Kvantitativne metode*, koji se u stvari svodio na deo metoda koji pokrivaju oblast *Mikroekonomske analize*. Godine 1987. napušta Ekonomski fakultet u Podgorici ali je i dalje vanredno angažovan na pomenuta dva predmeta sve do 1990. godine. Tada, neposredno nakon odbrane doktorske teze, biva na istom fakultetu izabran u zvanje *Docenta*. Sama doktorska teza po svojoj prirodi zalazi i u deo *Mikroekonomije* (prvi deo rada, tj Cost benefit analiza ulaganja u Obrazovanje, Obuku na radu i radno iskustvo, kao i u Nauku i Istraživanje i razvoj), i u deo *Makroekonomije* (drugi deo rada predstavlja analiza uticaja pojedinih faktora, posebno onih koji se odnose na razne oblike znanja, na stopu privrednog rasta).

Godine 1987. odlazi u Beograd gde se u zvanju Naučnog saradnika zapošljava na Institutu ekonomskih nauka - IEN. U prvim godinama rada na Institutu biva angažovan na studijama vezanim za strategiju privrednog i tehnološkog razvoja. Od početka devedesetih se, na lično insistiranje, skoro potpuno posvećuje projektima vezanim za ekonomsku i društvenu tranziciju. Pogotovo biva angažovan na onim projektima koji tretiraju *mikroekonomske* probleme poput Programa privatizacije i Procene vrednosti firmi. Zajedno sa kolegom Todorom Spariosuom uradio je, za potrebe vlade Srbije, i prvu monografiju o metodologiji procene vrednosti naših firmi koja je docnije koristila kao osnov gotovo svim konsultantima u Srbiji i Crnoj Gori.

Godine 1993. napušta IEN, u stvari napušta tadašnju Jugoslaviju i odlazi u Toronto, Kanada gde ostaje do 2001. godine. Od 1994. godine biva dva puta biran za *Research Associatea* u *Center for Russian and East European Studies (CREES)* u okviru *Munk Center for International Studies, University of Toronto*. U ovom svojstvu je imao niz predavanja vezanih za ekonomsku tranziciju u SEE. Takđe je u godini 1995/6 radio kao nastavnik na predmetu *Economics 100* na *Department of Economics, University of Toronto*. Pored ove akademske afilijacije vredan je pomena

njegov angažman na jednom od najjačih internet distance education MBA programa - *Cardean University* - gde je bio u funkciji *Adjunt Facultya* na predmetu *Data Mining*. Ipak u ovom periodu svoje karijere je najviše bio angažovan na *konsultantskim aktivnostima* uglavnom u oblasti *Investicija, Finansija i Marketinga*. Radio je za kompanije poput London Life Insurance Company (London, Ontario), Interlife Insurance (Mississauga), Pollara (Toronto). Bio je takodje aangažovan kod advokatske kancelarije Green & Spiegel (za procenu vrednosti šteta kod životnog osiguranja), zatim kod Riverdale Community Business Center (inkubator firma), kao i na čitavom nizu poslova odrađenih u svojstvu Freelance konsultanta.

Godine 2001. vraća se u Podgoricu i biva postavljen za prvog (nažalost i poslednjeg) Direktora *Centra za međunarodne studije, Univerziteta Crne Gore*. U toku trogodišnjeg angažmana postavlja i organizuje *MA Program iz Evropskih studija*. U okviru ovog Programa predaje trosemestralni predmet *Ekonomika Evropskih Integracija*: u prvom semestru predaje *Mikroekonomiju evropske integracije*, u drugom *Makroekonomiju evropske integracije*, a u trecem *Monetarnu i fiskalnu integraciju u EU*. Godine 2004. Centar prestaje sa radom.

Sledi ponovno zapošljavanje na Institut Ekonomskih Nauka u Beogradu, gde se i sada nalazi. Uporedo sa tim 18 meseci biva angažovan kao *Direktor EBRD-ovog BAS Marketing Programa* za Crnu Goru finansiranog od Evropske agencije za rekonstrukciju i razvoj.

Zbog posebnih životnih okolnosti, posebno zbog odlaska u Kanadu i delimičnog prekida akademske karijere, nakon 1990. godine, kada je izabran u zvanje docenta, nije ponovo biran niti se javljao za izbor u novo akademsko zvanje. Akademskim angažmanom u poslednjih pet godina ponovo je stekao reference koje ga kvalifikuju za izbor u novo zvanje.

Sledi tabela sa spisikom radova i evaluacijom tih radova i ostalih aktivnosti relevantnih za izbor u zvanje Vanrednog profesora.

PREGLED RADOVA I BODOVA

- U **Bold Italiku** su date jedinice nastale posle poslednjeg izbora u zvanje
- Odgovarajuće ISSN, ISBN, UDK i druge notacije date su na kopijama članaka u prilogu

	br. bod.
1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST	
1.1. MONOGRAFIJE	22+8 = 30
1.1.3. Autorska naučna monografija izdata kod nas (i u okruženju) čiji su izdavači nacionalne akademije nauka i državni univerziteti	
1. <i>Zivotni standard i privreni razvoj Crne Gore</i> ; Institut za društveno ekonomska istraživanja, Titograd, Univerzitet »Veljko Vlahovic«, 1979, p. 69.	10
2. <i>Tehnički progres i privredni rast Crne Gore</i> ; Ekonomski fakultet, Univerzitet »Veljko Vlahovic«, Titograd, 1987, p. 103.	10
1.1.5. Dio naučne knjige izdate kod nas	
3. »Lični dohodci«, u Vukčević R. (ed) <i>Ostvarivanje socijalne politike i socijalne razlike u Crnoj Gori</i> , Ekonomski fakultet, Univerzitet Crne Gore, Titograd, 1984, pp. 11-37.	2,0
4. »Alokacija resursa u šumarstvu: problemi i njihovo institucionalno značenje«; u Drašković, B. (Ed): <i>Ekonomija prirodnog kapitala</i> , I E N, Beograd, 1998, pp. 346-372.	2,0
5. "Ekonomsko značenje korupcije"; u Radovanovic D., Bulatovic A., (ed), <i>Korupcija</i> , Centar za menadžment; Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 2005, pp. 183-218.	2,0

bra 1985, S S O J, Beograd, 1986, pp. 146-162.	
1.5. RECENZIJE	2
1.5.2. Radova u međunarodnim časopisima koji se ne nalaze u bazi podataka, a imaju redovnu međunarodnu distribuciju	
38. Anonimni autor: "Services Sector Development Strategies: Experience of less Developed Countries", <i>Ekonomika</i> , Universitas Vilnensis, Vilnius, Litvanija, 2005. (2004. sam izabran za redovnog evaluatora ovog Journala.)	1
1.5.3. Radova u domaćim časopisima	
39. Mr Miroslav Antevski: »Otvorena pitanja regionalne ekonomske integracija u Evropi«, <i>Medjunarodni Problemi</i> , IMPP, Beograd, 2005	0,5
40. Mr Sanja Jelisavac: »Svetska trgovinska organizacija i Srbija«, <i>Medjunarodni Problemi</i> , IMPP, Beograd, 2005	0,5
3. PEDAGOŠKA DJELATNOST	20+31=51
3.1. UDŽBENIK	
3.1.2. Korišćenje stranog udžbenika kod nas	
1. Za predmet <i>Mikroekonomija</i> koristim istoimeni udžbenik Varijana Halla	3
2. Za predmet <i>Makroekonomija</i> koristim drugu polovinu udžbenika Mankiw, G. <i>Principi Ekonomije</i>	3
3.3. GOSTUJUĆI PROFESOR	
3.3.1. Na inostranim univerzitetima	
1. <i>University of Toronto, Department of Economics</i> ; Oktobar 1995 do juna 1996; Predmet <i>Economics 100</i> (Principi Ekonomije)	8
2. <i>University of Toronto, Munk Center for International Studies, CREES</i> ; Kao <i>Research Associate</i> ovog Centra u peiodu od 1994 do 2001 održao sam niz predavanja vezana za ekonomsku situaciju u SEE	8
3. <i>Teachers University of Czingchou</i> , Provincija Liaoning, Kina; Od septembra 2000 do decembra 2000 predavao sam <i>Principals of Economics</i>	4
3.4. MENTORSTVO	
3.4.3. Na dodiplomskim studijama	
Bio sam komentor na preko 100 Diplomskih radova na Ekonomskom fakultetu u Podgorici u toku desetogodišnjeg rada u nastavi na ovoj ustanovi od 1977 do 1987 o čemu postoje dokazi u arhivama Fakulteta $80 \cdot 0,5 / 2 =$	20
3.5. KVALITET PEDAGOŠKOG RADA	
Na osnovu ocjene Vijeća MBS i na osnovu Evaluacije od studenata dobio sam najveću moguću ocjenu za svoja predavanja iz Mikroekonomije i Makroekonomije na prvoj godini studija na <i>Montenegro Business School</i> , Podgorica	5
4. STRUČNA DELATNOST	20+8=28
4.2. UREDNIK I KOEDITOR ČASOPISA	

4.6. OSTALO	
Kao konsultant sam aktivan od 1980 a u jednom peiodu (1993 do 2000) to mi je bila i dominantna djelatnost. Polja / proizvodi moje konsultantske aktivnosti su	10+10=20
1. <i>Feasibility Studije</i> , Blizu 100 studija samostalno urađenih ili kao rukovodilac.	
2. <i>Stidije organizacionog dizajna</i> , Blizu 100 studija samostalno urađenih ili kao rukovodilac.	
3. <i>Business Valuation projekti</i> , Preko 100 projekata samostalno urađenih ili kao rukovodilac.	
4. <i>Programi vlasničkog preestrukturiranja</i> , Preko 100 projekata samostalno urađenih ili kao rukovodilac	
5. <i>Marketing strategije</i> , Samostalno sam uradio 6 studija, a kao Direktor BAS Marketing programa EBRD rukovodio sam sa 20 studija.	

Sumarni prikaz ukupnog broja ostvarenih bodova po različitim osnovama se daje u narednoj Tabeli.

1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST					UK. BR. BODOVA
1.1. Monografije		1.1.3.		1.1.5.	30,0
broj referenci * broj bodova		2*10		5*2	
1.2. Radovi objavljeni u časopisima	1.2.1.	1.2.2.	1.2.3.	1.2.4.	79,5
broj referenci * broj bodova	2,5*7	10*4	14*1,5	2*0,5	
1.3. Radovi na kongresima		1.3.2.			1,0
broj referenci * broj bodova		1*1			
1.5. Recenzije		1.5.2.	1.5.3		2,0
broj referenci * broj bodova		1*1	2*0,5		
UKUPNO ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKU DJELATNOST					112,5
3. PEDAGOŠKA DJELATNOST					
3.1. Univerzitetski udžbenici		3.1.2.			6
broj referenci * broj bodova		2*3			
3.3. Gostujući profesor	3.3.1.	3.3.2.			22
broj referenci * broj bodova	2,5*8	1*2			
3.4. Mentorstvo			3.4.3.		20
broj referenci * broj bodova			80*0,25		

3.5. Kvalitet nastavnog rada				5
UKUPNO ZA PEDAGOŠKU DJELATNOST				51
4. STRUČNA DJELATNOST				
4.2. Urednik ili kourednik u časopisima	4.2.2.			16
broj bodova		16		
4.6. Ostala stručna djelatnost		20		20
UKUPNO ZA STRUČNU DJELATNOST				28
UKUPAN BROJ BODOVA				191,5

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I STEPEN OBRAZOVANJA

Kandidat dr Milenko Popović pored završenog ekonomskog fakulteta ima doktorat ekonomskih nauka kojeg je stekao 1990. god, što ga sa tog stanovišta kvalifikuje za izbor u odgovarajuće akademsko zvanje.

II NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD

Naučno istraživački rad dr Milenka Popovića prilično je obiman i raznovrstan. Objavio je preko četrdeset naučno stručnih radova od čega u periodu poslije izbora u zvanje docenta dvadeset jedan. Pretežan broj radova objavljen u tom periodu odnosi se na probleme privrednog rasta i razvoja, tehničkog progressa i ulogu tzv. humanog kapitala u razvoju. Od ne manjeg značaja su i prilično obimni radovi, koji se sa teorijskog, metodološkog i aplikativnog aspekta bave problemima korupcije kao i radovi iz domena ekonomske politike. Pored toga što je dobar dio ovih radova objavljen u poznatim međunarodnim časopisima njihova je opšta karakteristika da se temelje na relevantnim teorijskim konceptima, da su metodološki i modularno korektno strukturirani i veoma argumentovano empirijski verifikovani. Takođe je evidentno da se u pomenutim radovima iskazuje visok stepen stručnog znanja i erudicija autora, što mu omogućava da na veoma kompetentan način analizira određene ekonomske procese i pojave i donosi korektno zaključke. Sa teorijskog stanovišta čini se da posebnu pažnju zaslužuje rad: *Old and New Theories of Economic Growth, I, II*. U njemu se na kritičan način daje pregled starih i novih teorija ekonomskog rasta. To je i razlog što ćemo nešto detaljniju analizu 3 – 4 objavljena rada upravo započeti sa ovim radom.

1. *Old and New Theories of Economics, Montenegro Journal of Economics, Podgorica, Vol. 1, N 2, 2005, pp. 145-167*

Kritičku teoriju starih neoklasičnih teorija ekonomskog rasta dr Popović započinje sa modelom R. Solw-a, koji se bazira na konceptu agregatne funkcije proizvodnje. Taj model polazi od nekoliko bitnih karakteristika:

1. Tehnička efikasnost je egzogeno data i ne objašnjava ulogu tehnologije, 2. proizvodna funkcija računa sa konstantnim prinosom na kapital i opadajućom marginalnom produktivnošću oba konvencionalna faktora proizvodnje (kapitala i rada). Na osnovu tih karakteristika ne mogu se, po mišljenju autora, objasniti razlike između zemalja u nivou dohotka per capita niti njihove stope rasta. Po mišljenju dr Popovića u tome se i ogledju ključne razlike između tradicionalnih i novih modela ekonomskog rasta, koji formiraju suštinu saznanja o »endogenoj teoriji ekonomskog rasta«.

Nakon matematičke prezentacije Solow-og početnog modela autor analizira i model koji uključuje tehnološki progres i zaključuje da na dugi rok vrijednost kapitala i outputa raste po stopi koja je jednaka stopi tehnološkog progressa, dok je stopa rasta agregatnog outputa i kapitala jednaka zbiru stope rasta tehnološkog progressa i stope rasta stanovništva. Nakon analize preostale tri karakteristike dr Popović ističe da neoklasična teorija rasta nije problematična sa teorijskog stanovišta već više sa empirijskog, jer ne daje odgovarajuća objašnjenja za različite varijante razvojnog isklustva u pojedinim zemljama.

Na kraju autor zaključuje da teorijski i empirijski problemi neoklasične teorije rasta proizilaze iz dvije krucijalne teškoće: prva se odnosi na stopu opadajućih prinosa na bazi koje se ne mogu objasniti ostvarene razlike među zemljama i to kako po nivou dohotka per capita i životnog standarda tako i po ostvarenim stopama rasta; druga se odnosi na egzogeno karakteristiku stope tehnološkog progressa, čime se ne daje mogućnost za značajniju ulogu ekonomske politike u razvoju.

Kako je dugoročni rast nezavisan od stope štednje a dominantno determinisan stopom tehnološkog progressa to se i tzv. nova teorija ekonomskog rasta usredsređuje na eliminaciju pomenutih teškoća koje karakterišu stare teorije. Nova teorija zbog toga prstu pretpostavku opadajućih prinosa kapitala odbacuje a koncept fizičkog kapitala proširuje sa drugim formama kapitala (Rebelo 1991 i Jones and Maunelli, 1990). Druga pretpostavka od koje polazi nova teorija odnosi se na to da akumulacija humanog kapitala predstavlja pogonsku snagu ekonomskog rasta budući da njegova dugoročna pozitivna stopa rasta kompezira stopu opadajućeg prinosa fizičkog kapitala. Treća i možda najvažnija pretpostavka odnosi se na to da humani kapital igra krucijalnu ulogu u modelu rasta i kao takav se smatra endogenim a ne egzogenim činiocem rasta. Shodno tome redefiniše se sam pojam kapitala time što se proširuje prije svega sa humanim kapitalom koji uključuje ne samo investicije već i poboljšanje kvaliteta radne snage putem formalnog ili neformalnog obrazovanja i obuke. U kontekstu pomenutih pretpostavki Popović prvo analizira endogeni model sa neopadajućom stopom prinosa na kapital a potom model koji uključuje humani kapital. Koristeći matematičku aparaturu za prezentiranje i objašnjenje pomenutih modela dr Popović ukazuje na značajne prednosti novih u odnosu na stare teorije ekonomskog rasta. Pri tome iskazuje određeni respekt za ranije teorije bez kojih vjerovatno ne bi nastale ni ove nove.

Putem ovog prilično obimnog rada (preko 40 strana) dr Popović je pokazao ne samo da brižno prati razvoj ekonomske misli u oblasti teorije ekonomskog rasta već i da veoma kompetentno i stručno saopštava sopstvene kritičke stavove i zaključke.

2. *Ekonomska analiza korupcije, Bezbednost, N 0.3, Beograd, 2003*

Rad predstavlja glavni dio Ekonomskog modula monografije » Korupcija«, objavljenog 2005. god u izdanju Centra za menadžment i Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja u Beogradu.

U radu se prvo prezentira kratak pregled osnovnih ideja iz domena ekonomske analize korupcije. Polazeći od osnovnih koncepcija komparativne institucionalne ekonomije u prvom poglavlju se definišu preduslovi za pojavu korupcije, tj« Postojanje asimetričnih informacija u tzv principal- agent odnosu ». Shodno tome autor definiše korupciju kao neformalni odnos (dva ili više lica) kojim se protivpravno stiče lična ili grupna korist. U drugom dijelu autor se bavi analizom odnosa principala i agenta, a na primjeru dobijanja dozvole za uvoz strane robe detaljno se anlaiziraju marginalni troškovi i koristi koje ostavruju akteri u tom procesu. Od ne manjeg značaja je i analiza društvenih posljedica korupcije sa krađom ili bez krađe. Industrijska organizacija korupcije predmet je razmatranja u trećem poglavlju, gdje se uz određene pretpostavke i više varijanti dolazi do zaključka da su transakcioni troškovi korupcije veoma visoki i različiti kod različitih aktivnosti. Korupcija ima sličan uticaj na ponašanje privrednih subjekata i opštu privrednu ravnotežu kao i porezi, s tim što je korupcija ilegalna i zato se mora držati u tajnosti, dok su porezi legalni oblici ubiranja budžetskih sredstava.

U poglavlju pod naslovom »Borba protiv korupcije i korupcija te borbe« dr Popović ukazuje ne samo na štetne posljedice korupcije zavisno od toga kojeg je opsega i kako se razvija već i posebno na to da je najopasniji onaj vid korupcije koji se razvija u one djelove društva koji bi zapravo trebali da budu glavna prepreka samoj korupciji kao što su pravosuđe i organi javne bezbjednosti. Ukoliko je korumpirano sudstvo i javna bezbjednost onda se po mišljenju autora država nalazi samo na korak od onoga što se naziva » zarobljena država«. U tom slučaju se i sam vrh vlasti uključuje u korupciju. Najopasniji oblik korupcije je po mišljenju autora tzv. »rent seeking« korupcija. Za razliku od administrativne korupcije gdje se samo krše postojeći propisi ovdje dolazi do podmićivanja državnih službenika u funkciji izmjene propisa što garantuje

stabilne tokove prinosa za one koji su se opredijelili za ovaj oblik » investiranja » u javne odluke.

Ekonomski aspekt korupcije autor ne završava u ovom veoma obimnom i analitički inspirativnom i argumentovanom radu, koji smo ukratko analizirali, već ga upotpunjava sa sljedeća dva prilično obimna naučno stručna rada: »Vrste i ekonomske posljedice korupcije i »Sitna korupcija«. Autor time na blizu devedeset strana objavljenog teksta sa teorijskog, metodološkog, empirijskog staništa dobru dijelom zaokružuje sve bitne ekonomske aspekte problema korupcije. Umjesto analize i ova dva rada koji se fundamentalno nastavljaju na rad » Ekonomska analiza korupcije« radije ćemo analizirati još jedan autorov rad iz oblasti ekonomske teorije i politike.

3. Izvori i uzroci inflacije u Crnoj Gori. CEDEM, Magazine for Social Affairs – 3-April, 2003

U ovom radu prvo se analiziraju izvori rasta cijena. Među njima autor prvo ukazuje na fenomen usklađivanja privrede sa novim ekonomskim, monetarnim i spoljnotrgovinskim režimom u Crnoj Gori. Pošto novi sistem podrazumjeva liberalizaciju tržišta i spoljno trgovinskog režima to će, po mišljenju autora, neminovno doći do opšteg porasta cijena. Očekivani porast cijena će se prvo desiti u oblasti elektro energije koje će generisati rast cijena u drugim oblastima. Uz to uvođenje poreza na dodatnu vrijednost proizvođača i usluga takođe će uticati na porast cijena. Sljedeći izvor inflacije autor vezuje za promjenu uslova u međunarodnoj razmjeni budući da se očekuje pogoršanje trgovinske razmjene Crne Gore sa inostranstvom. Pogoršanje odnosa će uslijediti zbog toga što je malo i otvoreno područje Crne Gore veoma osjetljivo i na male promjene u međunarodnom okruženju kao i zbog toga što je struktura crnogorskog izvoza dominantno monokulturna (izvoz aluminijuma). Dodatni faktor koji može dovesti do inflacije odnosi se na globalnu neusklađenost između agregatne ponude i agregatne tražnje pri čemu je agregatna ponuda veoma rigidna i permanentno zaostaje za agregatnom tražnjom. Zaostajanje agregatne ponude za agregatnom tražnjom autor objašnjava sa nekoliko faktora. Prvo ukazuje na uticaj deficita državnog budžeta i uzroke koji uslovljavaju taj deficit a zatim ističe i značajan uticaj priliva sredstava od zaposlenih radnika u inostranstvu i sive ekonomije na porast cijena.

U drugom dijelu rada autor analizira mikroekonomsku strukturu kao osnovu inflacije i nestabilnosti u Crnoj Gori. Polazeći od konstatacije da je agregatna ponuda u Crnoj Gori veoma rigidna uprkos tome što se raspoloživi kapaciteti koriste sa ispod 50%, autor detaljno analizira uticaj sva četiri elementa koji determinišu agregatnu ponudu: proizvodnja, izvoz, uvoz i investicije. Neelastična proizvodnja je prije svega uslovljena gubitkom bivšeg jugoslovenskog tržišta, zastarjelošću kapaciteta ali ne manje i faktorima sistemskog karaktera, među kojima odabrani model privatizacije i njeno dugo trajanje ima poseban uticaj.

Uprkos niskim uvoznim carinskim stopama uvoz je takođe neelastičan. I to ne samo zbog prisustva necarinskih barijera kao što su kvote, kontingenti i dr već i zbog monopolskog položaja uvoznika. Time se po mišljenju autora prilično anuliraju prednosti niskih carinskih stopa tako da cijene uvezenih roba nijesu ništa niže već ponekad i više od onih u Srbiji gdje su uvozne carinske stope znatno veće.

Slična je situacija sa investicijama koje su neosjetljive na nivo potencijalne agregatne tražnje uprkos tome što se u opticaju nalazi veća količina novca od normalno potrebne za realizaciju društvenog proizvoda. Opet se i ovdje, po mišljenju autora, zbog brojnih razloga sistemskog karaktera » višak« kapitala ne usmjerava u oblast realne ekonomije i povećanja obima proizvodnje što bi doprinijelo opštem porastu životnog standarda stanovništva već prije u tzv profitabilne posredničke aktivnosti od kojih najveću korist ima nevelika grupa bogatih pojedinaca.

Na kraju zaključuje autor zbog brojnih razloga objektivnog i sistemskog karaktera nužno je očekivati porast inflacije u Crnoj Gori u periodu koji pretstoji (tekst je pisan maja 2003). Evidentno je, međutim, da se autorove prognoze u periodu koji je uslijedio nijesu ostvarile iako se autorovoj argumentaciji o potencijalnim izvorima i uzrocima inflacije ne bi mogli uputiti ozbiljniji prigovori.

III STRUČNI RAD

Iz podataka koji su prezentirani u tabeli a odnose se na stručni rad kandidata nedvosmisleno se može konstatovati da je dr Milenko Popović imao veoma zapaženu stručnu aktivnost te da je ostvario značajne rezultate na tom planu. Dr Milenko Popović je bio urednik, zamjenik i pomoćnici urednika u više afirmisanih naučno stručnih časopisa. Uz to kao neposredni istraživač ili konsultant učestvovao je u izradi oko osamdeset projekata, što ga pored opsežnog naučno –istraživačkog rada i pedagoške osposobljenosti kvalifikuje za izbor u odgovarajuće akademsko zvanje.

IV PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Kandidat dr Milenko Popović je i pogledu pedagoške aktivnosti takođe stekao veliko isustvo i to prije svega na Ekonomskom fakultetu u Podgorici (14 godina) a potom, uz određene prekide, na univerzitetima u Kanadi, SAD i Kini. Sve se to može ocijeniti kao značajno iskustvo kako u domenu nastavno- pedagoške aktivnosti tako i u domenu praćenja i kritičkog promišljanja savremene ekonomske misli.

Na kraju uzimajući u obzir naučno – stručni profil kandidata, njegovu osposobljenost za korišćenje savremenih kvantitativnih metoda u istraživačkom radu, izraženu sposobnost za analitičko prosuđivanje ekonomskih procesa i pojava kao i sposobnost za apstraktno mišljenje pri zaključivanju, njegovo nastavno iskustvo i stručno angažovanje i posebno kvalitet i broj objavljenih radova poslije izbora u zvanje docenta (preko 20 objavljenih radova sa 50 bodova , odnosno ukupno 98 bodova sa stručnom aktivnošću) nedvosmisleno se može konstatovati da kandidat dr Milenko Popović suštinski ispunjava sve uslove za izbor ne u zvanje vanrednog nego redovnog profesora.

Velika je šteta, međutim, što kandidat zbog zakonskih propisa ne može »preskočiti« akademsko zvanje vanrednog profesora već se mora birati u to zvanje.

(II) VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED RADOVA I BODOVA

DJELAT-NOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1. Naučno-istraživačka	19	21	40	63,5	49	112,5
3. Pedagoška				20	33	51
4. Stručna				10	26	28
UKUPNO	19	21	40	93,5	108	191,5

(III) MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Ocjenjujem da na osnovu navedenih argumenata kandidat dr Milenko Popović, docent ispunjava sve predviđene uslove iz *Zakona o visokom obrazovanju RCG* i *Statuta i Mjerila* za izbor u akademsko i naučno zvanje Fakulteta za poslovne studije, i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, pedagoško-nastavnom i stručnom pogledu. Zato mi je zadovoljstvo da ga predložim za izbor u naučno zvanje **vanrednog profesora** za predmete *Mikroekonomija* i *Makroekonomija*.

Podgorica 23.07.2006.
dr Janko Gogić, red. profesor
Fakultet za poslovne studije
„Montenegro Business School“ Podgorica

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

OCENA USLOVA

1. STEPEN OBRAZOVANJA

Kandidat Milenko Popović ima doktorat nauka iz oblasti ekonomije, što ga u potpunosti kvalifikuje za izbor u predloženo akademsko zvanje.

2. NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

U nastavku dajem kraći prikaz i ocenu najvažnijih radova kandidata.

„Ekonomsko značenje korupcije“ – rad koji predstavlja sastavni deo Ekonomskog modula monografije „Korupcija“, objavljenog 2005. godine u izdanju Centra za menadžment i Instituta za kriminološka i sociološka istraživanja. U ovom radu se daje kratak pregled osnovnih ideja i uvida iz domena ekonomske analize korupcije. Prvo se, polazeći od osnovnih koncepata komparativne institucionalne, izvodi definiciju korupcije. Zatim se, u drugom poglavlju, daje prikaz osnovnog Principal – Agent modela kod korupcije. Na osnovu toga, u trećem poglavlju, daje se kratak pregled industrijske organizacije korupcije. U četvrtom poglavlju sledi analiza korupcije u pravosuđu. Konačno, u poslednjem poglavlju se daje analiza odnosa između korupcije, javnih odluka i onoga što se naziva *rent seeking*.

„Vrste korupcije i ekonomske posledice“ – Uobičajeno se pravi razlika između dva oblika korupcije. Prvi je korupcija kod koje ne dolazi do izmene propisa već se postojeći propisi krše. Ona se, pak, javlja u dve forme: korupcija bez krađe i korupcija sa krađom. Drugi oblik korupcije je korupcija sa izmenom propisa. Ovde dolazi do „kupovanja“ javnih odluka od strane raznih centara privredne i druge moći u cilju sticanja trajnih „komparativnih“ prednosti i trajnih izvora prinosa – renti, koje se time generiraju.

„Mala korupcija“ – U ovom radu dat je kratak pregled i opis glavnih oblika male korupcije koje srećemo u nas. Pri izboru oblika male korupcije koji se analiziraju autor polazi od stepena njihove razvijenosti u nas, ali i od njihove važnosti za društvo, tj. od stepena njihovog negativnog negativnog dejstva na razvoj društva.

„Stare i nove teorije ekonomskog rasta“ – predstavlja jedan od novijih radova kandidata, objavljen krajem 2005. godine u časopisu *Montenegrin Journal of Economics*. Na osnovu komparativne analizestarih i novih teorija ekonomskog rasta autor je došao do sledećih zaključaka: 1. Solowljev neoklasični model rastaje i došao pod udar kritike u poslednje vreme zato što nije bio u stanju da da *empirijski adekvatnu teoriju rasta*. Prvi važan nedostatak ove prakse računovodstva rasta je *nizak nivo elastičnosti proizvodnje u odnosu na kapital*, (1a) obično upotrebljene u raznim empirijskim istraživanjima je oko 1/3. Drugo, ova vrsta merenja pokazuje da prirast kapitalne opremljenosti (K/L) može objasniti tek 10 do 20% dugoročnog rasta produktivnosti rada. Ostalih 80 do 90% su ostavljeni neobjašnjeni i prosto su označeni kao tehnološki progres, globalna (ili totalna, ili kombinovana) faktorska produktivnost, ili prosto, averovatno i najadekvatnije, kao *rezidual*. Nema sumnje, nešto tako veliko (80 do 90%) ne može tek tako biti tretirano kao egzogeno dato: ono zahteva detaljno i svestrano objašnjenje. Treće važno obeležje i problem ovih merenja odnosi se na činjenicu da, napred pomenuto, *svojstvo oštrih opadajućih prinosa na kapital ograničava sposobnost modela da objasni razlike u per capita dohotku između različitih zemalja*. Očito, velike razlike u kapitalnoj opremljenosti proizvode male razlike u per capita dohotku. Četvrto obeležje i nedostatak ovih merenja je da, zbog oštrih opadajućih prinosa na kapital, *model nije u stanju da objasni razlike u stopama rasta između pojedinih zemalja pozivajući se samo na tranzitornu dinamiku i poziciju zemlje na tranzitornoj putanji rasta*. Očito, veliki prirast u stopi investicija proizvodi mali prirast u (tranzitornoj) stopi rasta. Peto, model nije u stanju da obezbedi realističnu prognozu *dužine tranzicionog perioda i perioda konvergencije*. Konačno, šesta, empirijska teškoća Solowljevog modela odnosi se na njegovu *neadekvatnost u objašnjavanju razlika u stopi prinosa na kapital, koje postoje između pojedinih zemalja*.

2. Svi napred navedeni empirijski i teorijski problemi neoklasične teorije rasta proizilaze iz dva osnovna izvora teškoća. Prvi izvor se odnosi na činjenicu da kapital ispoljava ekstremno jaku

opadajuću marginalnu produktivnost. Drugi izvor teškoća proizilazi iz egzogene prirode tehnološkog progressa i ravnotežne stope dugoročnog rasta. Stoga, nije iznenađujuće da je glavni napor tzv. nove teorije rasta bio fokusiran na ova dva izvora teškoća. 3. Najnovija generacija modela endogenog rasta je mnogo radikalnija od napred datih modela. Može se reći, sledeći Romera (1994), *da prethodno dati modeli pripadaju maršalijanskoj tradiciji*, dok najnovija generacija pripada *šumpeterijanskoj tradiciji*. Modeli koji prihvataju ovu tradiciju pokušavaju da prihvate činjenicu da *mnogi pojedinci i firme imaju tržišnu moć i prisvajaju monopolnsku rentu na otkrića i inovacije*. Važno je primetiti da, iako ti modeli napustaju pretpostavku o perfektnoj konkurenciji, oni to ne čine kršeći pretpostavku postojanja mnoštva firmi u tržišnoj ekonomiji. Oni pripadaju klasi agregatnih modela sa puno firmi, pri čemu svaka od njih može imati određenu moć na tržištu. 4. Slika ekonomskog rasta postaje još zanimljivija kada se napusti pretpostavka zatvorene ekonomije. Niz integrirajućih pitanja se pojavljuje. Najintereasantnija je, u tom smislu, činjenica *da neke male i manje razvijene zemlje ispoljavaju mnogo veću stopu rasta tehnološkog progressa nego što bi se dalo sugerisati na osnovu podataka o apsolutnoj i relativnoj veličini njihovih vlastitih investicija u R&D*. Objašnjenje ovog fenomena se najčešće nalazi u činjenici da te zemlje baziraju svoju razvojnu strategiju ne samo, a ne ni primarno, na znanju razvijenom unutar zemlje već na znanju razvijenom širom sveta.

„Izvori i uzroci inflacije u Crnoj Gori“ – rad objavljen 2003. godine u CEDEM magazinu za socijalna pitanja. Autor na celovit i analitičan način analizira izvore i uzroke inflacije u Crnoj Gori, kao i rasprave o vođenju monetarne politike. Nakon analize uzroka rasta cena posmatra se mikroekonomska i strukturna osnova inflacije i nestabilnosti.

3. STRUČNI RAD

Iz podataka sadržanih u Tabeli u kojoj je prezentovana ukupna naučna, stručna i pedagoška aktivnost kandidata može se pouzdanost zaključiti da je kandidat dr Milenko Popović u proteklom periodu imao zapaženu stručnu aktivnost te da je ostvario značajne rezultate na tom polju. Kandidat je bio urednik, zamenik i pomoćnik urednika u više časopisa, kao i konsultant i istraživač u većem broju projekata, što ga takođe, zajedno sa naučno-istraživačkim i pedagoškim aktivnostima kvalifikuje za izbor u zvanje vanrednog profesora.

4. PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

U delu referata koji se odnosi na biografske podatke kandidata sadržane su osnovne informacije koje ukazuju da je dr Milenko Popović stekao značajno nastavno i pedagoško iskustvo, i to kako na domaćim, tako i na inostranim univerzitetima. Posebno ističem značajno pedagoško iskustvo i rad na univerzitetima u Kanadi i SAD, koje može biti od neprocenjivog značaja za buduće angažovanje u Crnoj Gori.

Imajući u vidu naučno–stručni profil kandidata, njegovu sposobljenost za korišćenje savremenih kvantitativnih metoda u istraživačkom radu, njegovo nastavno iskustvo, te stručno iskustvo koje je stekao u radu na poslovima u prestižnoj osiguravajućoj kompaniji, sa zadovoljstvom konstatujem da kandidat dr Milenko Popović ispunjava sve uslove za izbor u zvanje vanrednog profesora za predmete Mikroekonomija i Makroekonomija.

(I) VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED RADOVA I BODOVA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
Naučno-istraživačka	19	21	40	63.5	49	112,5
Pedagoška				20	33	53
Stručna				10	26	36
UKUPNO	19	21	40	93.5	108	201.5

(II) MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Imajući u vidu sve do sada rečeno, a posebno naučno-istraživački opus kandidata, značajno pedagoško iskustvo u zemlji i inostranstvu, kao i stručnu aktivnost mogu konstatovati da kandidat dr Milenko Popović ispunjava sve zakonom propisane uslove za izbor u zvanje vanrednog profesora za predmete Mikroekonomija i Makroekonomija.

U Podgorici, 26. jula 2006. god.

**dr Dejan Erić, redovni profesor
Ekonomski fakultet Univerziteta u Beogradu
i prodekan:
Beogradske Bankarske Akademije
Univerziteta UNION u Beogradu**

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I. OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Kandidat Milenko Popović ima doktorat nauka iz oblasti ekonomije, što ga kvalifikuje za izbor u predloženo akademsko zvanje.

NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD

U nastavku dajemo kratak prikaz i ocenu najvažnijih radova kandidata

»*Ekonomsko značenje korupcije*« - U ovom radu se daje kratak pregled osnovnih ideja i uvida iz domena ekonomske analize korupcije. Prvo se, polazeći od osnovnih koncepata komparativne institucionalne ekonomije, izvodi definiciju korupcije. Na osnovu toga, u trećem poglavlju, daje se kratak pregled industrijske organizacije korupcije. U četvrtom poglavlju slijedi analiza korupcije u pravosuđu. Konačno, u poslednjem poglavlju se daje analiza odnosa između korupcije, javnih odluka i onoga što se naziva *rent seeking*.

»*Vrste korupcije i ekonomske posljedice*« Uobičajno se pravi razlika između dva oblika korupcije. Prvi je korupcija kod koje ne dolazi do izmene propisa već se postojeći propisi krše. Ona se, pak, javlja u dve forme: korupcija bez krađe i korupcija sa krađom. Drugi oblik korupcije je korupcija sa izmjenom propisa. Ovdje dolazi do »kupovanja« javnih odluka od strane raznih centara privredne i druge moći u cilju sticanja trajnih »komparativnih« prednosti i trajnih izvora prinosa-renti-koje se time generiraju.

»*Mala korupcija*« - U ovom dat je kratak pregled i opis glavnih oblika male korupcije koje srećemo u nas. Pri izboru oblika male korupcije koji se analiziraju autor polazi od stepena njihove razvijenosti u nas, ali i od njihove važnosti za društvo, tj. od stepena njihovog negativnog dejstva na razvoj društva.

»*Stare i nove teorije ekonomskog rasta*« - Na osnovu komparativne analize starih i novih teorija ekonomskog rasta autor je došao do sljedećih zaključaka. 1. Solowljev neoklasični model rasta je i došao pod udar kritike i posljednje vrijeme zato što nije bio u stanju da da *empiriski adekvatnu teoriju rasta*. Prvi važan nedostatak ove prakse računovodstva rasta je *nizak nivo elastičnosti proizvodnje u odnosu na kapital, (1-a), i konsekventan jak uticaj opadajućih prinosa na kapital: vrednost (1-a) obično upotrebljene u raznim empirijskim istraživanjima je oko 1/3*. Drugo, ova vrsta mjerenja pokazuje da prirast kapitalne opremljenosti (K/L) može objasniti tek 19/20% dugoročnog rasta produktivnosti rada. Ostalih 80-90% su ostavljeni neobjašnjeni i prosto su označeni kao tehnološki progres, globalna (ili totalna, ili kombinovana) faktorska produktivnost, ili prosto, a verovatno i najadekvatnije, kao *rezidual*. Nema sumnje, nešto tako veliko (80%-90%) ne može tek tako biti tretirano kao egzogeno dato: ono zahteva detaljno i svestrano objašnjenje. Treće važno obelježje i problem ovih merenja odnosi se na činjenicu da, napred pomenuto, *svojstvo oštih opadajućih prinosa na kapital ograničava sposobnost modela da objasni razlike u per capitadahodku između različitih zemalja*. Očito, veliki prirast

u stopi investicija proizvodi mali prirast u (tranzitornoj) stopi rasta. Peto, model nije u stanju da obezbijedi realističnu prognozu *dužine tranzicionog perioda ili perioda konvergencije*. Konačno, šesta, empirijska teškoća Solowljevog modela odnosi se na njegovu *neadekvatnost u objašnjavanju razlika u stopi prinosa na kapital koje postoje između pojedinih zemalja*. 2. Svi napred navedeni empirijski i teorijski problemineoklasične teorije rasta proizilaze iz dva osnovna izvora teškoća. Prvi izvor se odnosi na činjenicu da kapital ispoljava kstremno jaku opadajuću marginalnu produktivnost. Drugi izvor teškoća proizilazi iz egzogene prirode tehnološkog progressa i ravnotežne stope dugoročnog rasta. Stoga nije iznenađujuće da je glavni napor takozvane nove teorije rasta bio fokusiran na ova dva uzvora teškoća.3. Najnovija generacija modela endogenog rasta je mnogo radikalnija od napred datih modela. U stvari može se reći, sledeći Romera(1994), *da prethodno dati modeli pripadaju maršalijanskoj tradiciji*, dok najnovija generacija pripada *šumpeterijanskoj tradiciji*. Modeli koji prihvataju ovu tradiciju pokušavaju da prihvate činjenicu *da mnogi pojedinci i firme imaju tržišnu moć i prisvajaju monopolnsku rentu na otkrića i inovacije*. Važno je primetiti da, iako ti modeli napuštaju pretpostavku o perfektnoj konkurenciji, oni to ne čine kršeći pretpostavku postojanja mnoštva firmi u tržišnoj ekonomiji. Oni pripadaju klasi agregatnih modela sa puno firmi, pri čemu svaka od njih može imati određenu moć na tržištu. 4. Slika ekonomskog rasta postaje još zanimljivija kada se napusti pretpostavka zatvorene ekonomije. Niz intrigirajućih pitanja se pojavljuje. Najinteresantnija je, u tom smislu, činjenica da neke male i manje razvijene zemlje ispoljavaju mnogo veću stopu rasta tehnološkog progressa nego što bi se dalo sugerisati na osnovu podataka o apsolutnoj i relativnoj veličini njihovih vlastitih investicija u R&D. Objašnjenje ovog fenomena se najčešće nalazi u činjenici da te zemlje baziraju svoju razvojnu strategiju ne samo, a ne ni primarno, na znanju razvijenom unutar zemlje već na znanju razvijenom širom svijeta.

STRUČNI RAD

Iz podataka sadržanih u tabeli u kojoj je prezentovana ukupna naučna, stručna i pedagoška aktivnost kandidata može se pouzdano zaključiti da je kandidat dr Milenko Popović u proteklom periodu imao zapaženu stručnu aktivnost te da je ostvario značajne rezultate na ovome planu koji ga takođe, zajedno sa naučnimistraživačkim i pedagoškim aktivnostima kvalifikuju za izbor u zvanje vanrednog profesora.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

U delu referata koji se odnosi na biografske podatke kandidata sadržane su osnovne informacije koje kazuju da je dr Milenko Popović stekao značajno nastavno i pedagoško iskustvo, i to kako na domaćim tako i na inostranim univerzitetima.

Imajući u vidu naučno-stručni profil kandidata, njegovu sposobnost za korišćenje savremenih kvantitativnih metoda u istraživačkom radu, njegovo nastavno iskustvo, te stručno iskustvo koje je stekao u radu na poslovima u prestižnoj osiguravajućoj kompaniji, sa zadovoljstvom konstatujem da kandidat dr Milenko Popović ispunjava sve uslove za izbor u zvanje vanrednog profesora za predmete Mikroekonomija i Makroekonomija.

II. VERIFIKACIJA BODOVANJA

ZBIRNI PREGLED RADOVA I BODOVA

DJELAT-NOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1.Naučno istraživačka	19	21	40	63,5	49	112,5
2.Pedagoška				20	33	53
3.Stručna				10	26	36
UKUPNO	19	21	40	93,5	108	201,5

III. MIŠLJENE ZA IZBOR U ZVANJE

Na osnovu svih elemenata navedenih u Referatu ocenjujem da kandidat dr Milenko Popović, docent ispunjava sve predviđene uslove iz Zakona o visokom obrazovanju RCG, Statuta i Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja Fakulteta za poslovne studije, i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, pedagoškom –nastavnom i stručnom pogledu. Stoga mi je zadovoljstvo da ga predložim za izbor u akademsko zvanje **vanrednog profesora** za predmete Mikroekonomija i Makroekonomija.

Podgorica, 24. jul 2006. god.
dr Hasan Hanić, redovni profesor
Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu
i Beogradse Bankarske Akademije
Univerziteta UNION u Beogradu

REFERAT

Za izbor u akademsko zvanje DOCENT za predmete:

3. Uvod u programiranje
4. Programiranje I
5. Programiranje II

FAKULTETU ZA INFORMACIONE TEHNOLOGIJE u Podgorici.
Konkurs je objavljen u dnevnom listu "Vijesti" dana 13.07.2006 godine. Na raspisani konkurs se javio se kandidat
DR RADISLAV JOVOVIĆ.

BIOGRAFIJA

Dr Radislav Jovović je rođen u Bajovu Polju, opština Plužine 2.01.1956.godine. Srednju školu je završio u Nikšiću (Gimnaziju – društveno-jezički smjer). Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici 1979. godine, magistrirao je 1995. na Ekonomskom fakultetu Podgorica i Eastern Wisigton Univerzitetu iz poslovne enkonomije i menadžmenta. Magistarska teza «Informacioni sistemi za podršku menadžmenta». Doktorat pod nazivom «Uloga informatičkih tehnologija u inovaciji procesa i organizacionim promjenama» odbranio je 2001. godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici kod mentora prof. dr Neđa Balabana.

Govori egleski jezik (internacionalna letts diploma). Koristi ta kođe literaturu na francuskom, italijanskom i ruskom jeziku.

Specijalizirao se na IBM školi u Sloveniji projektovanje informacionih sistema i programiranje.

PODACI O RADNIM MJESTIMA I IZBORIMA U ZVANJE

Stalni radni odnos je zasnovao kao pripravnik u «Građevinskom Crna Gora», zatim prelazi u «Željezaru Nikšić». U «Željezari Nikšić» je obavljao poslove: vodećeg projektanta za razvoj informacionog sistema, direktora razvoja informacionog sistema (projektovanje i programiranje), pomoćnika finansijskog direktora. 1989. prelazi u Kombinat aluminijuma Podgorica. U Kombinat aluminijuma Podgorica je obavljao poslove: direktora centra za informacione sisteme, direktora sektora za praćenje i kontrolu poslovanja i dva puta je bio direktor ekonomsko-finansijskog sektora.

Angažovna je kao konsultant za IT, finansije i unapređenje poslovanja u okviru BAS programa Evropske banke za rekonstrukciju. Realizovao je kroz to angažovanje 10 kompleksnih projekata.

Bio je konsultant u više firmi za informacione sisteme, gdje je realizovao projektne i programske rješenja informacionog sistema (35): (Agrobiznis sistem, Bast, Profesional, Vib-bas, Europact, Grading, AM Bećo Lazovič, Lovćen, Mljekara Podgorica, Naredak, Euromix, Signal, itd.)

Konsultant je za ERP softver Navision. U Crnoj Gori je radio na implementaciji Navision softverskih rješenja u Željeznici Crne Gore. Takođe je radio na softverskim rješenjima firme Computer Associates, kao lider projekta ERP softvera.

Bio je angažovan kao projekt menadžer Fonda za razvoj Republike Crne Gore. Uradio je više biznis planova i investicionih programa kao projekt menadžer Fonda za razvoj Crne Gore.

Poznata su mu rješenja informacionog sistema za podršku menadžmenta u Željezari Nikšić, projektne i aplikativne rješenja ekonomsko-finansijskog poslovanja Željezare Nikšić i Kombinata aluminijuma. Koristi savremene programske jezike visual basic 6.0, visual basic.net, bazu podataka access, SQL Server. Takođe je radio i u drugim programskim jezicima, hijerarhijskim bazama podataka, sistemima za modelovanje podataka i procesa.

Držao je predavanja na predmetima - *Razvoj informacionih sistema* i *Modeli odlučivanja* na Ekonomskom fakultetu u Podgorica, kao i – Menadžment malih i srednjih preduzeća (po ugovoru o angažovanju). Takođe je držao predavanja na istom fakultetu i školske godine 2003-2004, 2004-2005.

Držao je više pozivnih predavanja iz oblasti informacionih tehnologija na Ekonomskom fakultetu Podgorica, Ekonomskom fakultetu Subotica, u okviru programa za inovaciju znanja. Vodio je školu za unapređenje menadžment znanja iz oblasti informacionih tehnologija.

Zamjenik je urednika časopisa *Montenegrin Journal of Economics* (JEL klasifikaciona lista).

PREGLAD RADOVA I BODOVA

	Br. bod.
1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST	
1.5. Dio knjige studijskog karaktera izdate kod nas	
1. Jovović, Radislav (2004), »Strategijski menadžment«, u: Drašković, Veselin i Drašković, Mimo, Strategijski menadžment sa primjenom u pomorstvu, Kotor, FZP, ss. 61-71, ISBN 86– 80031–25–9	2
1.2.2. Radovi u međunarodnim časopisima koji se ne nalaze u bazi podataka, a imaju redovnu međunarodnu distribuciju i rezime na stranom jeziku	
2. Jovović, Radislav (2000) " Strategijska uloga i značaj inovacije procesa trgovinskih preduzeća ", Strategijski menadžment br. 2-2000, 58-64, YU ISSN 0354-8414	4
3. Jovović, Radislav (1999) " Metodi utvrđivanja strateške spremnosti organizacija za poboljšavanje performansi kroz inovaciju procesa i menadžment performansi", Strategijski menadžment br 4-1999, 51-58 58-64 (YU ISSN 0354-8414)	4
4. Jovović, Radislav (2000) " Strategijski prilaz izgradnji inovativne organizacije.", Strategijski menadžment br. 4-2000., 67-74, YU ISSN 0354-8414	4
5. Jovović, Radislav (2002), "Transformacione ideje u strategiji promjena u bankarskim organizacijama ", Aluminijum, Strategijski menadžment br. 2002, 51-59.	4
Jovović, Radislav (2003), "Nova ekonomija i tranziciona strategija organizacija", Strategijski menadžment br. 4-2003, 45-53	4
6. Jovović, Radislav (2004), "Strategijska kontrola i interni razvoj", Strategijski menadžment br. 1-2-2004, 36-41	4
7. Jovović, Radislav (2005), "Usklađivanje materijalne aktivne s iternim procesima i strategijom preduzeća", Strategijski menadžment br. 3-4-2005, 54-67	4
8. Jovović, Radislav (2005), "Bitne razlike između stare i nove ekonomije", Montenegrin Journal of Economics	4
9. Jovović, Radislav (2005), "Uticao globalizacije na logiku ekonomske organizacije", Montenegrin Journal of Economics	4
10. Jovović, Radislav (2002), " Transformacione ideje u strategiji promjena u preduzetničkim organizacijama ", Preduzetnička ekonomija, br. 1, ISSN 145-6659, 81-89	4
11. Jovović, Radislav (2004), " Strategijsko ratmišljanje i interni razvoj u preduzetničkim organizacijama", Preduzetnička ekonomija, br. 5, ISSN 145-6659, 123-136	4
12. Jovović, Radislav (2005), " Nova paradigma razvoja Crne Gore u procesu globalizacije ", Preduzetnička ekonomija, br. 7, ISSN 145-6659, 54-67	4
1.3.1. Radovi na kongresima, simpozijumima i seminarima	

13. Jovović, Radislav (2006), »Upravljanje putem vrijednosti i mjerenje perspektive vrijednosti«, X međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 25. i 26. maj	2
Jovović, Radislav (2005), »Reforme u Crnoj Gori s aspekta nove razvijene paradigme«, Naučni skup CANU "Ekonomske reforme u Crnoj Gori", Podgorica, 20. i 21. mart	2
14. Jovović, Radislav (2005), »Usklađivanje nematerijalnih aktivnosti s internim procesima i strategijom preduzeća«, X međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
15. Jovović, Radislav (2004) "Strategijska kontrola i interni razvoj, XI međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
16. Jovović, Radislav (2003) "Nova ekonomija i tranziciona strategija organizacija "VIII međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
17. Jovović, Radislav (2002) "Transformacione ideje u strategiji promjena u bankarskim organizacijama", VII međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
18. Jovović, Radislav (2001), "Metodi utvrđivanja strateške spremnosti organizacija za poboljšavanje performansi kroz inovaciju procesa i menadžment performansi", međunarodni simpozijum "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
19. Jovović, Radislav (1999) "Strategijska uloga i značaj inovacije procesa trgovinskih preduzeća "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
20. Jovović, Radislav (1999) "Utjecaj tehnoloških promjena na rad – reinženjering poslovnih procesa i workflow paradigme", međunarodni simpozijum - v balkanska konferencija za operaciona istraživanja, 1999 "Strategijski menadžment", Palić, 20. i 21. maj	2
21. Jovović, Radislav (1999) "Internet inicijative i strategija, međunarodni simpozijum YUIFO Kopaonika 2002 1-4 art	2
22. Jovović, Radislav (1999) "Internet inicijative bazirane na inovaciji procesa", međunarodni simpozijum YUIFO Kopaonika 2003	2
23. Jovović, Radislav (1999) "Jovović, Radislav (1999) "Informatičke tehnologije i transformacija biznisa", međunarodni simpozijum YUIFO Kopaonika 2004	2
24. Jovović, Radislav (1999) "Jovović, Radislav (1999) "Izgradnja modela poslovanja proizvodnih organizacija", međunarodni simpozijum JISA Herceg Novi	2
3. PEDAGOŠKA DJELATNOST	
3.1.1. Univerzitetski udžbenik	
1. Jovović, Radislav (2005), Preduzetnički biznis, Podgorica, Ekonomski fakultet, ISBN 86-7442-015 X	6
2. Jovović, Radislav (2006), Uvod u projekt menadžment, Fakultet za pomorstvo u Kotoru, ISBN 86-80031-31-3	6
3.2.2. Studijski priručnici i skripte	
3. Jovović, Radislav (2004), Razvoj informacionih sistema, skripta, Podgorica, Ekonomski fakultet	1
4. Jovović Radislav (2004), Mideli odlučivanja, skripta, Podgorica, Ekonomski fakultet	1
3.3 Gostujući profesor	
3.3.2. Na domaćim univerzitetima	
4. Ekonomski fakultet podgorica. Od 2003 angazovan da predaje na smjeru za informacione sisteme	4
4. STRUČNA DJELATNOST	
4.2. Urednik časopisa	
4.2.2. U zemlji	
5. <i>Montenegrin Journal of Economics</i> , Podgorica, Crna Gora; Zamjenik urednika, od 2005.	4
4.3. Stručni članci	
2. Jovović, Radislav (2002), "Finansijski menadžment kombinata aluminijuma Podgorica baziran na holističkom pristupu i integrisanim informatičkim solucijama, aluminijum 2002	

4.6. Ostala dokument. stručna djelatnost Kao konsultant aktivan od 1990.g. a u jednom peiodu. Polja / proizvodi konsultantske aktivnosti su	1
6. Softverska rješenja poslovnog sistema, preko 40 implementacija	
7. Unapređenje informacionog sistema, preko 10 projekata	
8. <i>Feasibility Studije</i> , biznis planovi	
<i>Marketing strategije</i> . Samostalno je uradio 7 studija, programa EBRD.	

Sumarni prikaz ukupnog broja ostvarenih bodova po različitim osnovama se daje u narednoj Tabeli.

1. NAUČNOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST					UK. BROJ BODOVA
1.2. Radovi objavljeni u časopisima	1.2.1.	1.2.2.	1.2.3.	1.2.4.	50
broj referenci * broj bodova	1 * 2	(12 * 4)			
1.3. Radovi na kongresima	1.3.1.	1.3.2.			26
broj referenci * broj bodova	6 * 2	7 * 2			
UKUPNO ZA NAUČNOISTRAŽIVAČKU DJELATNOST					76
3. PEDAGOŠKA DJELATNOST					
3.1. Univerzitetski udžbenici		3.1.1.			12
broj referenci * broj bodova		2 * 6			
3.2. Studijski priručnici i skripte		3.2.2.			2
broj referenci * broj bodova		2 * 1			
3.3. Gostujući profesor		3.3.2.			4
broj referenci * broj bodova		4			
UKUPNO ZA PEDAGOŠKU DJELATNOST					18
4. STRUČNA DJELATNOST					
4.2 Urednik časopisa				4	4
4.6. Ostala dokumentovana stručna djelatnost				4.6.	
broj bodova					
UKUPNO ZA STRUČNU DJELATNOST					4
UKUPAN BROJ BODOVA					98

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Dr Radislav Jovović je stekao široko obrazovanje iz oblasti informacionih tehnologija, a posebno u oblasti projektovanja i programiranja informacionih i softverskih sistema. Studije ekonomije završio je u Podgorici na Ekonomskom fakultetu. Postdiplomske studije iz menadžmenta i poslovne ekonomije završio je na Eko-

nomskom Fakučetu Podgorica i Eastern Wishigton Uunivzitetu iz SAD. Tema magistarskog rada je bila informacioni sistemi za podršku menadžmenta. Tema njegove doktorske disertacije je - Informacione tehnologije u inovaciji procesa i organizacionim promjenama. Dr radislav Jovović je završio specijalizaciju kod IBM-a za projektovanje i programiranje. Iz naprijed izloženog slijedi da Dr Radislav Jovović ispunjava sve uslove u pogledu stepena obrazovanja za izbor u zvanje docenta na Fakultetu za informacione tehnologije.

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

Naučnoistraživački rad kandidata se intezivno odvija u oblasti: informacionih tehnologija, primjene informacionih tehnologije, unapređenja poslovnih procesa itd. Prezentirani radovi pokazuju da dr Radislav Jovović ima inzvanredne naučne reference koje ga preporučuju za izbor u naučno zvanje docenta iz predmeta za koje je konkurisao. Njegov naučnoistraživački rad je visoko kreativan i kvalitetan, o čemu dovoljno govori veliki broj originalnih naučnih radova i članaka koji su objavljeni u uglednim međunarodnim i domaćim časopisima. Veliki dio njegovih radova se najvećim dijelom odnose na naučne discipline iz konkursa. Njegov radove karakteriše korektna naučna metodologija, jasna izražajnost i poruka. Dr Radislav Jovović nudi nove informacije i saznanja iz primjene informacionih tehnologija za unapređenje poslovanja kompanija.

STRUČNI RAD

Dr Radislav Jovović je objavio više stručnih radova. Svoje naučno i stručno znanje je ulagao u programiranje i projektovanje informacionih sistema, u biznis analize, izradu investicionih programa. On je razvio brojne informacione sisteme u firmama u Crnoj Gori, od projektnih rješenja do softvera i implementacije. Takođe je bio angažovan u praksi i doprinio je u velikoj mjeri uspješnoj primjeni informacionih tehnologija u velikim crnogorskim kompanijama Željezari Nikšić i Kombinat Aluminijuma Podgorica, gdje je bio direktor sektora za informacione sisteme. Stručna djelatnost kandidata potvrđena je realizacijom više međunarodnih projekata. Posebno je značajan njegov uporni rad na novim metodologijama za unapređenje poslovanja, sa oslanjanjem na mogućnosti informacionih tehnologija.

Uvid u stručni rad dr Radislava Jovovića pokazuje da se radi o visokom nivou stručnog rada kandidata dr Radislava Jovovića.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

Pored obavljanja stručnih poslova u privredi, kandidat se bavio i pedagoškim aktivnostima. Nesporno je da kandidat dr Radislav Jovović ima dokazano i dugogodišnje iskustvo, i to u svojstvu vizitning profesora, predavača na kursevima, simpozijumima itd. Pored navedenog kandidat je napisao dva univerzitetska udžbenika, skripte i priručnike, koji su doprinijeli da se studenti snabdiju kvalitetnom literaturom za usvajanje potrebnog nastavnog gradiva, sa obrađenim savremenim tematskim sadržajima.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

DJELATNOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1. Naučno-istraživačka				71		76
3. Pedagoška				18		18
4. Stručna				4		4
UKUPNO				98		98

III MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Ocjenjujem da na osnovu navedenih argumenata kandidat dr Radislav Jovović ispunjava sve predviđene uslove *Zakona o visokom obrazovanju RCG i Statuta i Mjerila za izbor u akademska i*

naučna zvanja Fakulteta za informacione tehnologije poslovne studije, i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, pedagoško-nastavnom i stručnom pogledu. Zbog svega navedenog, zadovoljstvo mi je da ga predložim za izbor u naučno zvanje docenta za predmete Uvod u programiranje, Programiranje I i programiranje II.

Podgorica, 29.7.2006. god.
dr Ramo Šendelj, docent
Fakultet za informacione Tehnologije

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Dr Radislav Jovović je tokom redovnih, poslijediplomskih i doktorskih studija stekao široko obrazovanje iz oblasti informacionih sistema i programiranja. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Diplomski rad uradio je na istom fakultetu. Poslijediplomske studije iz menadžmenta i poslovne ekonomije završio je na Ekonomskom fakultetu, Podgorica i Eastern Wishigton Univerzitetu iz SAD i odbranio magistarski rad 1995. godine, iz oblasti informacionih sistema za podršku menadžmenta. Naučno istraživački rad doktorske disertacije obavio je u preduzećima u Crnoj Gori i odbranio doktorsku disertaciju iz oblasti informacionih tehnologija 2001. godine. Specijalizovao je projektovanje i programiranje na IBM školi. Na osnovu analize biografskih podataka i obrazovanja može se konstatovati, da dr Radislav Jovović ispunjava uslove konkursa za izbor u akademsko zvanje docenta za predmete Uvod u programiranje, Programiranje I i Programiranje II.

NAUČNOISTRAŽIVAČKI RAD

Kandidat dr Radislav Jovović ima značajne naučne reference koje ga preporučuju za izbor u naučno zvanje docenta iz predmeta za koje je konkurisao. Njegov naučnoistraživački rad je visoko kreativan i kvalitetan, o čemu dovoljno govori i veliki broj originalnih naučnih radova i članaka koji su objavljeni u uglednim međunarodnim i domaćim časopisima o najaktuelnijim temama iz oblasti informatičke ekonomije, informacionih sistema, informacionih tehnologija. Veliki dio tih radova, najvećim dijelom se odnose na naučne discipline iz konkursa. Njegov radove karakteriše korektna naučna metodologija, jasna izražajnost i poruka, visoka informativnost i sadržajnost.

STRUČNI RAD

Dr Radislav Jovović je objavio više stručnih radova. Afirmisao se kao ekspert za programiranje i projektovanje informacionih sistema, za biznis analize i investicione programe. Razvio je brojne informacione sisteme u firmama u Crnoj Gori. Obavljao je značajne i odgovorne funkcije u velikim crnogorskim kompanijama, Željezari Nikšić i Kombinat Aluminijuma Podgorica, gdje je bio direktor sektora za informacione sisteme. Stručna djelatnost kandidata potvrđena je realizacijom više međunarodnih projekata. Posebno je značajan njegov rad na unapređenju preduzetništva u Crnoj Gori u oblasti informacionih tehnologija.

Sve u svemu, stekao sam uvjerenje da se radi o visokom nivou stručnog rada kandidata dr Radislava Jovovića.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

U pogledu pedagoške i nastavne osposobljenosti, nesporno je da kandidat dr Radislav Jovović ima dokazano i dugogodišnje iskustvo i to u svojstvu vizitning profesora, predavača na kursevima, simpozijumima itd. Navedeno pedagoško iskustvo kandidat je značajno upotpunio respektivnim univerzitetskim udžbenikom, publikovanim skriptama i priručnicima, koji su doprinijeli da se studenti snabdiju kvalitetnom literaturom za usvajanje potrebnog na-

stavnog gradiva, sa obrađenim savremenim tematskim sadržajima.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

DJELAT-NOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1.Naučno-istraživačka				71		81
2.Pedagoška				18		18
3.Stručna				24		24
UKUPNO				123		123

MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Ocjenjujem da na osnovu navedenih argumenata kandidat dr Radislav Jovović ispunjava sve predviđene uslove *Zakona o visokom obrazovanju RCG i Statuta i Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja Fakulteta za informacione tehnologije* i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, pedagoško-nastavnom i stručnom pogledu. Zato mi je zadovoljstvo da ga predložim za izbor u naučno zvanje docenta za predmete Uvod u programiranje, Programiranje I i programiranje II.

Podgorica, 19. 07. 2006. god.
dr Vujica Lazović, redovni profesor
Ekonomski fakultet Podgorica

IZVJEŠTAJ RECENZENTA

I OCJENA USLOVA

STEPEN OBRAZOVANJA

Dr Radislav Jovović je stekao kvalitetno obrazovanje iz oblasti informacionih tehnologija, menadžmenta i ekonomije. Diplomirao je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Diplomski rad uradio je na istom fakultetu. Postdiplomske studije iz menadžmenta i poslovne ekonomije završio je na Ekonomskom fakultetu u Podgorici i Eastern Washington Univerzitetu iz SAD i odbranio magistarski rad 1995.god., iz oblasti informacionih sistema za podršku. Doktorsku disertaciju „Uloga informacionih tehnologija u inovaciji procesa i organizacionim promjenama“ uspješno je odbranio 2001. godine na Ekonomskom fakultetu u Podgorici. Dr Radislav Jovović je obavio specijalizaciju kod firme IBM za projektovanje i programiranje informacionih sistema, sa izvanrednim praktičnim i teorijskim rezultatima u ovoj oblasti. Pored toga, napisao je više knjiga, skripti i naučnih članaka koji se direktno odnose na discipline za koje konkuriše za veće naučno zvanje. Na osnovu navedenog se može konstatovati da u pogledu stepena obrazovanja dr Radislav Jovović u potpunosti ispunjava uslove Zakona o visokom obrazovanju RCG, za izbor u akademsko zvanje.

NAUČNO ISTRAŽIVAČKI RAD

Na osnovu detaljnog i potpunog uvida u Klasifikacionu biografiju kandidata i priložene radove može se zaključiti da je kandidat svoj naučno-istraživački rad usmjerio na oblasti primjene informacionih tehnologija za unapređenje poslovnih procesa. Radove je objavio u relevantnim naučnim časopisima ili na naučnim skupovima (simpozijumima, kongresima i seminarima).

Očigledno je da su brojni radovi dr Radislava Jovovića uspješni i vrijedan napor da se doprinese da se iskoriste mogućnosti informacionih tehnologija za unapređenje efektivnosti i efikasnosti naših preduzeća. Sveukupna istraživanja izvršena u radovima dr Radislava Jovovića, predstavljaju rezultat veoma studioznog istraživanja organizacije, menadžmenta i informacionih sistema. Rezultati istraživanja otklanjaju nejasnoće sadržane u problemu istraživanja. Takođe, rezultati istraživanja imaju i konkretnu teorijsku i

praktičnu primjenljivost. Na osnovu analize svih objavljenih radova, može se zaključiti da kandidat dr Radislav Jovović, u pogledu naučnoistraživačkog rada u potpunosti ispunjava uslove za izbor u zvanje docenta.

STRUČNI RAD

Iz priložene biografije kandidata i dokumentacije o stručnom radu može se vidjeti da je dr Radislav Jovović, uporedo sa naučno-istraživačkim radom, bio vrlo angažovana i na polju stručnog rada. Svoj dugogodišnji stručni aranžman, dr Radislav Jovović je posvetio praktičnim aspektima unapređenja rada i poslovanja preduzeća, posebno s aspekta novih tehnologija i informacionih sistema. On je bio rukovodilac mnogih domaćih i međunarodnih projekata. Softverska rješenja informacionog sistema uradio je za veliki broj preduzeća, brojne feasibility studije, biznis planove, marketing strategije. Rezultati na polju naučnog i stručnog rada su ga afirmisali kao konsultanta za programiranje i projektovanje informacionih sistema i sistem analiza. Obavljao je značajne i veoma stručne poslove u velikim crnogorskim kompanijama Željezari Nikšić (firma poznata kao referenca IBM po nivou razvoja informacionog sistema u Istočnoj Evropi) i Kombinat Aluminijuma Podgorica, gdje je bio izvršni direktor sektora za informacione sisteme. Stručna djelatnost kandidata potvrđena je realizacijom više međunarodnih projekata.

Sagledavajući sve navedeno, sa zadovoljstvom konstatujem da se radi o visokom nivou stručnog rada kandidata dr Radislava Jovovića.

PEDAGOŠKA OSPOSOBLJENOST

U pogledu pedagoške i nastavne osposobljenosti, nesporno je da kandidat dr Radislav Jovović ima dokazano i dugogodišnje iskustvo, i to u svojstvu gostujućeg profesora, predavača na pozivnim predavanjima na više fakulteta, učesnika na edukativnim skupovima i simpozijumima itd. Navedeno pedagoško iskustvo kandidata je praćeno sa 2 udžbenika, skriptama, i priručnicima, koji su doprinijeli kvalitetu procesu nastave.

II VERIFIKACIJA BODOVANJA

DJELAT-NOST	Broj radova			Broj bodova		
	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno	Prije izbora	Poslije izbora	Ukupno
1.Naučno-istraživačka				71		81
2.Pedagoška				18		18
3.Stručna				24		24
UKUPNO				123		123

III MIŠLJENJE ZA IZBOR U ZVANJE

Ocjenjujem da na osnovu navedenih argumenata kandidat dr Radislav Jovović ispunjava sve predviđene uslove Zakona o visokom obrazovanju RCG i Statuta i Mjerila za izbor u akademska i naučna zvanja Fakulteta za informacione tehnologije i da posjeduje sve potrebne kvalitete u naučno-istraživačkom, pedagoško-nastavnom i stručnom pogledu. Zato mi je zadovoljstvo da ga predložim za izbor u naučno zvanje docenta za predmete Uvod u programiranje, Programiranje I, i Programiranje II.

dr Neđo Balaban, redovni profesor
Ekonomski fakultet, Subotica

SENATU UNIVERZITETA "MEDITERAN"

**PRISTUPNO PREDAVANJE KANDIDATA
ZA IZBOR U AKADEMSKO ZVANJE**

KANDIDAT: Dr Radislav Jovović

OBLAST: Uvod u programiranje, Programiranje I, Programiranje II

NAZIV PREDAVANJA: Uloga programiranja u razvoju savremenog poslovnog modela

TERMIN PREDAVANJA: 5.10.2006.godine u 09 časova u prostorijama Male sale Fakulteta

IZVJEŠTAJ

Mišljenje Komisije o pedagoškim elementima predavanja

Kandidat dr Radislav Jovović za svoje pristupno predavanje izabrao je temu

"ULOGA PROGRAMIRANJA U RAZVOJU SAVREMENOG POSLOVNOG MODELA". Ova izuzetno interesantna tema koincidiра sa naučnom disciplinom kojom se bavi imenovani kandidat kao pedagoškom, stručnom i naučnom problematikom. Kandidat je temu izlagao postupno i metodično, objašnjavajući najprije zašto postoji potreba za promjenom industrijskog modela poslovanja, zatim je izložio suštinu modela poslovanja informacione epohe, a zatim ulogu programiranja u kreiranju toga modela. Kandidat je veoma uspješno izložio komponente modela organizacije informacione epohe, promjene u menadžmentu i organizaciji koje je neophodno sprovesti, kao i fundamentalnu ulogu informacionih tehnologija u tim promjenama. Posebno se osvrnuo na programiranje i programska rješenja koja omogućavaju inovaciju modela industrijske epohe, odnosno promjenu toga modela i izgradnju savremenog poslovnog modela.

Veoma je interesantno bilo zapažanje predavača na neophodnost posmatranja poslova kroz procese, na balansiranje četiri perspective poslovnog modela: kupaca, internih procesa, finansija i razvoja i učenja. Kandidat je ukazao da poslovanje firmi se odvija preko softvera, gdje su potrebni programeri i programerska rješenja, posebno u oblasti aplikativnih rješenja. Kandidat je svojim izlaganjem i odgovorima na postavljena pitanja pokazao visok stepen poznavanja materije, koju je izlagao, uzročnost i povezanost činjenica, smisao za sistematičnost, didaktičnost i postupnost u izlaganju, što predavanje čini interesantnim, razumljivim i prihvatljivim za slušaoce.

Na osnovu iznijetog Komisija je jednoglasna u ocjeni da kandidat ispunjava pedagoške uslove za zvanje docenta i u tom smislu preporučujemo Naučno-nastavnom vijeću Fakulteta za informacione tehnologije u Podgorici da prihvati predlog Komisije.

KOMISIJA:

1. Prof.dr Milenko Popović
2. Doc. dr Miro Bilečić
3. Doc.dr Ramo Šendelj

SADRŽAJ

1. Referat za izbor u akademsko zvanje za predmete:

- Menadžment
- Strateški menadžment
- Menadžment turističkih destinacija 3-9

1.1. Pristupno predavanje kandidata za izbor u akademsko zvanje 9

2. Referat za izbor u akademsko zvanje VANREDNI PROFESOR za predmete:

- Mikroekonomija
- Makroekonomija 10-17

3. Referat za izbor u akademsko zvanje DOCENT za predmete:

- Uvod u programiranje
- Programiranje I
- Programiranje II..... 17-20

3.1. Pristupno predavanje kandidata za izbor u akademsko zvanje 21